

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Financování investiční akce v malé obci
Investment Project Funding in Small Municipality

Student:

Bc. Aneta Tyráčková

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.

Ostrava 2017

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Aneta Tyráčková**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Financování investiční akce v malé obci**
Investment Project Funding in Small Municipality
Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Zdroje hospodaření rozpočtů obcí
 3. Analýza příjmů a výdajů rozpočtů vybraných obcí
 4. Návrh financování výstavby kanalizace
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

OCHRANA, František. *Veřejné výdajové programy, veřejné projekty a zakázky: jejich tvorba, hodnocení a kontrola*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-644-8.
PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1.
PEKOVÁ, J., J. PILNÝ a M. JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Petr Tománek, CSc.**

Datum zadání: 18.11.2016

Datum odevzdání: 21.04.2017

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

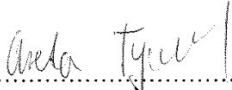

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Místopřísežné prohlášení

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci zpracovala samostatně za pomoci podkladů a literatury, jejíž seznam uvádím v závěru práce. Přílohy 1 a 2 jsem zpracovala na základě zjištěných údajů.

V Ostravě 21. 4. 2017

.....

Bc. Aneta Tyráčková

Obsah

1 ÚVOD	5
2 ZDROJE HOSPODAŘENÍ ROZPOČTU OBCÍ	8
2.1 Obce	8
2.2 Financování obcí	10
2.2.1 Rozpočet obce	11
2.2.2 Rozpočtový proces	12
2.3 Příjmy obcí	16
2.3.1 Daňové příjmy	16
2.3.2 Nedaňové příjmy	18
2.3.3 Kapitálové příjmy obcí	19
2.3.4 Dotace obcím	19
2.4 Výdaje obcí	20
2.4.1 Běžné výdaje	21
2.4.2 Kapitálové výdaje	21
2.5 Financování obcí	21
2.6 Zadluženost obcí	21
2.7 Dobrovolné svazky obcí	22
2.8 Vodní hospodářství v ČR	23
3 ANALÝZA PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ ROZPOČTŮ VYBRANÝCH OBCÍ	28
3.1 Analýza finanční situace obce Třeština	28
3.1.1 Analýza příjmů rozpočtu obce	29
3.1.2 Analýza výdajů rozpočtu obce	34
3.2 Výdaje obce Třeština dle odvětvového třídění rozpočtové skladby	37
3.3 Rozpočtový výhled obce Třeština	38
3.4 Mikroregion ochrany vodních zdrojů Třestav	40
3.5 Analýza finanční situace obce Palonín	42
3.6 Analýza výdajů obce Palonín	47
3.6.1 Běžné výdaje	47
3.6.2 Kapitálové výdaje	47
3.7 Výdaje obce Palonín dle odvětvového třídění rozpočtové skladby	49
3.8 Rozpočtový výhled rozpočtu obce Palonín	49
4 NÁVRH FINANCOVÁNÍ VÝSTAVBY KANALIZACE	51
4.1 Současný stav kanalizace v obci Palonín	51
4.2 Navrhovaný stav kanalizace v obci Palonín	51

4.3 Zdroje financování investiční akce.....	53
4.3.1 Financování vlastními zdroji	53
4.3.2 Financování prostřednictvím dotací	55
4.3.3 Financování projektu formou úvěru	57
4.3.4 Další formy financování	60
4.4 Navržená varianta financování	60
5 ZÁVĚR.....	64
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	67
SEZNAM ZKRATEK.....	70
PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE	
SEZNAM PŘÍLOH	

1 ÚVOD

Veřejná správa je v dnešním pojetí chápána jako správní činnost, která souvisí s poskytováním veřejných služeb občanům a veřejnosti dle platného právního předpisu, řízením veřejných záležitostí, jak na místní, tak centrální úrovni a zajišťováním záležitostí ve veřejném zájmu. Celý systém veřejné správy lze rozdělit na dva subsystémy, kterými jsou státní správa a samospráva, která je tvořena územní samosprávou a zájmovými skupinami. Územní samosprávu v České republice vykonávají obce, kraje a hlavní město Praha. Existence obcí a krajů je zakotvena v Ústavě České republiky, v hlavě sedmé. Obec je veřejnoprávní korporací, samostatně hospodařící podle svého rozpočtu, má vlastní majetek a pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých obyvatel. Hlavním úkolem obce je kontinuální zabezpečení a financování veřejných statků a služeb. Aby mohl být tento úkol naplněn, jsou potřeba investice pro zajištění služeb v obci, rozšíření škály a dostupnosti poskytovaných služeb pro občany, vytvoření lákavých podmínek pro podnikatele. Investice jsou rovněž důležité pro vybudování zcela nové infrastruktury, která je s ohledem na aktuální a technickou vybavenost a potřeby obyvatel nutná. Na tyto akce je potřeba větší množství finančních prostředků, které jsou vzácné a řadě obcí proto chybí.

Tématem diplomové práce jsou možnosti financování investiční akce v obci. Investiční akce se týká vybudování vodovodu a kanalizace s čistírnou odpadních vod. Tento projekt byl vybrán z důvodu nepochybné prospěšnosti vybrané investiční akce pro místní obyvatelstvo, a rovněž z důvodu potřeby najít finanční prostředky na realizaci této nákladné investice. Výhodou je i aktuálnost zvoleného tématu, jelikož podmínky o poskytnutí dotací z Evropské unie nesplňuje mnoho obcí. Nabízí se otázka, zda obce nemohou využít i jiné formy financování, bez využití dotačních titulů z prostředků EU. Tyto prostředky jsou do budoucna ohroženy, proto je nutností začít vyhledávat jiné prostředky k financování, a nespolehat pouze na prostředky poskytované z Evropské unie.

Toto téma je možné zařadit do politiky životního prostředí, respektive do oblasti vodohospodářské politiky. Téma rovněž spadá do oblasti lokální (komunální) veřejné politiky. Hlavním cílem lokální politiky je vytvořit a udržet dobré existenční podmínky života na úrovni obcí, zabezpečit jejich bezporuchové fungování a cílevědomě připravit podmínky pro jejich budoucí rozvoj.

Hlavním cílem diplomové práce je nalézt možnosti financování výstavby kanalizace a čističky odpadních vod v obci Palonín.

Diplomová práce je především orientována na zhodnocení velmi využívané formy financování pomocí dotací ze Strukturálních fondů Evropské unie. Možná varianta financování je naznačena na praktické ukázce z obce Třeština, která se rozhodla pro výstavbu vodovodu a kanalizace s ČOV.

Dílčím cílem diplomové práce je analyzovat a zhodnotit hospodaření obce Palonín v letech 2011 – 2015.

V práci se pracuje s **hypotézou**, že financování vybrané investiční akce je bez dotačních prostředků obtížné.

Diplomová práce je složena ze tří tematických částí. První část je teoreticky zaměřená, charakterizuje obce jako základní územní samosprávné celky, jejich působnost, popis orgánů a postavení obcí v České republice. Tato část se rovněž zabývá obecním rozpočtem, včetně procesu jeho utváření, schvalování, kontrolování a závazného členění dle rozpočtové skladby, rozebírány jsou zde příjmy, výdaje a financování. V závěru první části práce jsou rozebírány dobrovolné svazky obcí a zároveň je představeno vodní hospodářství v České republice spolu se základními legislativními předpisy. Druhá část s názvem Analýza příjmů a výdajů rozpočtů vybraných obcí je věnována finanční analýze rozpočtu obce Třeština a Palonín. Analýza hospodaření je provedena za období 2011 – 2015. Analýza je provedena s ohledem jak na druhové třídění rozpočtové skladby, tak i třídění odvětvové. V závěru kapitoly jsou rovněž uvedeny rozpočtové výhledy vybraných obcí. Poslední tematická část je zaměřena na nalezení vhodného způsobu financování investiční akce v obci Palonín. Úvod této části práce je věnován samostatnému projektu obce Palonín (je zde popsán současný a plánovaný stav vodovodu a kanalizace s čištěním odpadních vod v obci Palonín). V závěrečné části této kapitoly jsou rozebrány jednotlivé zdroje financování investiční akce a navrženy možné varianty financování, které jsou orientovány na situaci s využitím dotačních titulů z Evropské unie, ale i varianty bez využití těchto dotačních titulů.

K dosažení cíle a ověření hypotézy v diplomové práci je využita metoda komparace rozpočtů, pomocí které je srovnán vývoj hospodaření obcí Třeština a Palonín v letech 2011 – 2015. Tato metoda je využita ve druhé tematické části diplomové práce, v níž jsou porovnávány jednotlivé roky z pohledu nejvyšších a nejnižších příjmů a výdajů obce, v procentuálním vyjádření ve vztahu k velikosti jejich rozpočtu a k velikosti počtu obyvatel. Dále je v práci využita metoda analýzy vývoje hospodaření obcí v období 2011 – 2015. Analýza napomáhá k rozložení hospodaření obce na dílčí části, které se stávají předmětem dalšího zkoumání. Cílem analýzy je celkové poznání systému hospodaření obce Třeština a Palonín. Nedílnou

součástí analýzy je syntéza. Pomocí syntézy jsou sledovány vzájemné souvislosti mezi jednotlivými typy příjmů a výdajů obce Třeština a Palonín, což napomáhá především hlubšímu poznání jednotlivé složky rozpočtu obce jako celku, a tím i odhalení zákonitostí vývoje celého hospodaření obcí. Poslední metodou, která je v práci využita, je metoda dedukce, pomocí níž jsou teoretické závěry práce převedeny do praxe. Pomocí posledních dvou uvedených metod jsou v závěru práce navrženy varianty možností financování výstavby kanalizace s čistírnou odpadních vod v obci Palonín.

K získání potřebných poznatků a informací pro vypracování diplomové práce byla využita odborná literatura a legislativa z oblasti veřejné správy, veřejných financí a hospodaření obcí, zejména zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, který slouží především pro účely v teoretické části práce. Poznatky v praktické části práce byly čerpány především z elektronických zdrojů, projektové dokumentace k investiční akci vodovod a kanalizace s čistírnou odpadních vod a interních zdrojů, které byly poskytnuty obecními úřady Třeština a Palonín (rozpočty města, rozpočtový výhled). Elektronické zdroje jsou použity především z důvodu aktuálních informací týkajících se současné legislativy a dotačních programů v oblasti vodního hospodářství.

2 ZDROJE HOSPODAŘENÍ ROZPOČTU OBCÍ

2.1 Obce

Obec je vymezena zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích jako základním územním samosprávným společenstvím občanů tvořící územní celek. Obec je vymezena hranicí území obce. Z hlediska hospodaření, je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Působnost, kterou obce vykonávají, dělíme na samostatnou a přenesenou. Skutečnost uplatňování modelu smíšené územní veřejné správy je velmi významná z hlediska financování obcí. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Obce vykonávají jak samostatnou, tak i přenesenou působnost.

Samostatná působnost (samospráva) je vykonávána v záležitostech, o kterých mohou obce samostatně rozhodovat (tzn., že jsou na ně ze zákona přeneseny určité pravomoci). Samostatná působnost je působnost upravená zvláštním předpisem, která není v tomto předpise výslovně označena jako přenesená působnost.¹ Všechny záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů kraje, patří do samostatné působnosti obce.

Přenesená působnost obcí je projevem dekoncentrace státní správy. Přenesenou působností vykonávají obce státní správu, která byla státem svěřena jejich orgánům. Obce v přenesené působnosti se musí řídit zákony a jinými právními předpisy, vydávají rovněž nařízení obce k provedení zákonů. Podle rozsahu státní správy, kterou vykonávají, a rozsahu působností, které mají, můžeme vyčlenit tyto typy obcí:

- přenesená působnost vykonávána všemi obcemi (obce I. stupně),
- obce s matričním úřadem,
- obce se stavebním úřadem,
- obce s pověřeným obecním úřadem (obce II. stupně),
- obce s rozšířenou působností (obce III. stupně).

Orgány obce

Samospráva obce či města je upravena v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích, kde najdeme mj. vyjmenované orgány obce. Orgánem obce je zastupitelstvo, kterým je obec samostatně spravována. Dalšími orgány, které se podílejí na řízení obce, jsou pak rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Pokud je obec městem, pak se jeho orgány od orgánů

¹ § 8 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích, ve znění pozdějších předpisů

obce nikterak moc neliší. Město je samostatně spravováno opět zastupitelstvem města, dále se na jeho řízení podílí rada města, starosta, městský úřad, a zvláštní orgány města.

Vrcholným orgánem obce je zastupitelstvo obce, které je voleno v přímých volbách a zastupuje občany obce. Pravomocí zastupitelstva je rozhodovat o věcech, patřících do samostatné působnosti obce. Pravomoci zastupitelstva jsou upraveny v § 84 a § 85 zákona o obcích. Počet členů zastupitelstva obce se odvíjí od počtu obyvatel v dané obci. Nejmenší počet je 5 členů zastupitelstva, pokud má obec do 500 obyvatel a nejvyšší počet členů je 55, pokud v obci bydlí nad 150 000 obyvatel. Nejméně 1x za 3 měsíce se musí zastupitelstvo obce scházet, podle potřeby se mohou scházet častěji. Jednání zastupitelstva se musí konat na území dané obce. Zasedání zastupitelstva svolává i řídí starosta obce. Je-li přítomna nadpoloviční většina všech jeho členů, je usnášení schopné. Zasedání zastupitelstva je veřejné, o jeho průběhu se pořizuje zápis, který podepíše starosta nebo místostarosta a určení ověřovatelé zápisu.

Zastupitelstvo obce musí zřizovat **výbory**. Ze zákona se ukládá povinnost zřizovat vždy kontrolní a finanční výbor. V obci, na jejímž území žije podle posledního sčítání alespoň 10 % občanů hlásících se k jiné než české národnosti, zřizuje zastupitelstvo výbor pro národnostní menšiny. Předseda výboru je vždy členem zastupitelstva obce, to neplatí, jde-li o předsedu osadního výboru. Výbor musí být nejméně tříčlenný a lichý.

Rada obce je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti (odpovídá zastupitelstvu). Rozhodovat v přenesené působnosti je umožněno pouze, stanoví – li to zákon. Radu obce tvoří starosta (místostarostové) a další členové, voleni z řad členů zastupitelstva. Počet členů rady obce je vždy lichý a činí nejméně 5 a nejvýše 11 členů, přičemž nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce. Rada obce jedná dle potřeby, na rozdíl od obce jsou tato jednání neveřejná. Rada je usnášení schopna, pokud je přítomna nadpoloviční většina všech členů. Pravomoci Rady jsou dány zákonem o obcích – § 102. V obcích, kde zastupitelstvo nemá alespoň 15 členů, se rada nevolí a její pravomoci vykonává starosta.

Rada obce nebo zastupitelstvo může zřídit jako své iniciativní, poradní nebo kontrolní orgány **výbory**. Vždy je v obci zřizován kontrolní a finanční výbor. Počet členů výboru je vždy lichý. Předsedou výboru, kromě osadního výboru, je člen zastupitelstva. Členy finančního a kontrolního výboru nemohou být starosta, místostarosta, tajemník a zaměstnanci, kteří se podílejí na rozpočtových a účetních pracích obecního úřadu.

Zřizovány mohou být rovněž komise (např. dopravní, bytová, kulturní, sociální). Komise je výkonným orgánem, jelikož jí byl svěřen výkon přenesené působnosti dle zákona o obcích. Pro jejich vedení či složení nejsou stanovena žádná pravidla a členy mohou být libovolní občané.

Starosta je volen členy zastupitelstva obce. Zastupuje obec navenek a za výkon své funkce odpovídá zastupitelstvu.

Starosta:

- spolu s místostarostou podepisuje právní předpisy obce,
- jmenuje a odvolává se souhlasem ředitele krajského úřadu tajemníka obecního úřadu,
- odpovídá za objednání přezkoumání hospodaření obce,
- odpovídá za informování občanů obce,
- zabezpečuje výkon přenesené působnosti v obcích, kde není tajemník,
- řídí zasedání zastupitelstva a rady.²

Zástupcem starosty je **místostarosta**. Zastupitelstvo obce může jmenovat i více místostarostů, a svěřit jim některé úkony. Ze jmenovaných místostarostů je vybrán jeden, který zastupuje obec v době nepřítomnosti starosty, nebo v době, kdy starosta nevykonává funkci.

Obecní úřad (dále jen OÚ), tvoří starosta, místostarosta, tajemník OÚ – je-li tato funkce zřízena zaměstnanci obce. OÚ se může členit na jednotlivé úseky, které nazýváme odbory a oddělení. Tato členění se uplatňují spíše u větších obcí. OÚ v samostatné působnosti plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo nebo rada obce, pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti. Vykonává rovněž přenesenou působnost, s výjimkou věcí, které patří do působnosti jiného orgánu obce. Funkce tajemníka se zřizuje povinně v obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností. Tajemník je zaměstnancem obecního úřadu a odpovídá starostovi za plnění úkolů OÚ v samostatné i přenesené působnosti. Tajemník plní úkoly statutárního orgánu zaměstnavatele vůči zaměstnancům zařazených do OÚ.

Zvláštní orgány obce jsou zřizovány starostou obce podle zvláštních zákonů pro výkon přenesené působnosti.

2.2 Financování obcí

Na celkový rozvoj jednotlivých obcí je potřeba dostatek finančních prostředků. Financování obcí je stále diskutovaným tématem nejen ze strany představitelů obcí – starostů, protože

² § 103 zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

těchto potřebných finančních prostředků je nedostatek. Na celkovém rozvoji obcí závisí i celkový rozvoj státu. Existují ale i faktory, které nelze ovlivnit. Jsou to např. poloha, míra nezaměstnanosti a velikost obce. Naopak existují faktory, které ovlivnit lze. To jsou např. dopravní obslužnost a kvalita životního prostředí, které přispívají k rozvoji obce. Je zapotřebí vybrat vhodnou strukturu finančních zdrojů a jejich následné účelné použití. Jedním z nejdůležitějších zdrojů příjmů pro obce jsou daňové příjmy, které tvoří téměř 60 % příjmů. Platí, že čím menší obec, tím větší je podíl daňových příjmů na celkových příjmech obce. Příjmy jsou nutností pro fungování obcí.

2.2.1 Rozpočet obce

Rozpočty obcí jsou součástí soustavy veřejných rozpočtů, řadí se mezi územní rozpočty, kam spadají společně s rozpočty vyšších územně samosprávných celků, tj. krajů. Peková charakterizuje územní rozpočet jako: „*Decentralizovaný peněžní fond, který se tvoří, rozděluje a používá primárně na principu nenávratnosti, nedobrovolnosti a neekvivalence.*“³

Povinností každé obce je každoroční sestavování rozpočtu, podle kterého hospodaří. Rozpočet tvoří bilance příjmů a výdajů v daném kalendářním roce. Při sestavování rozpočtu vychází obec z rozpočtového výhledu. Zpravidla je rozpočet sestavován jako vyrovnaný, tzn., že příjmy jsou ve stejné výši jako výdaje. Jestliže některé příjmy jsou určeny k využití v následujících letech, může být rozpočet schválen jako přebytkový, tedy, že příjmy jsou větší jak výdaje. V případě schodkového rozpočtu budou příjmy nižší jak výdaje. Schodkový rozpočet může být schválen pouze tehdy, když je schodek možné uhradit finančními prostředky z minulých let, nebo smluvně zabezpečenou půjčkou úvěrem, návratnou finanční výpomocí, nebo výnosem z prodeje vlastních dluhopisů.

Mimo roční rozpočet mají obce povinnost sestavovat pomocný nástroj pro střednědobé finanční plánování, kterému se nově od roku 2017 říká střednědobý výhled rozpočtu. Sestavuje se na dobu 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje rozpočet. Bývá sestavován na základě přijatých závazků a uzavřených smluvních vztahů. Na základě rozpočtového výhledu je sestavován roční rozpočet.⁴

Bez konkrétního účelu, a pro konkrétní účel použití, může obec zřizovat peněžní fondy. Zdrojem příjmů mohou být přebytky z hospodaření z minulých let, příjmy běžného roku a převody z rozpočtu během roku. Povinností obce není zřizovat peněžní fondy. Pokud je zřídit, tak příjmy a výdaje daného fondu jsou příjmy a výdaje rozpočtu obce. Obvykle je

³ PEKOVÁ, J., *Finance územní samosprávy Teorie a praxe v ČR*. Praha, 2011 s. 214.

⁴ § 3 zákona č. 250 / 2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

zřizován sociální fond, který je určen pro zaměstnance obecního úřadu, pro jejich kulturní a sociální potřeby (závodní stravování, sociální věci, rekreace apod.) a fond rezerv a rozvoje, kam se obvykle ukládají prostředky z přebytku hospodaření běžného roku, za účelem budoucí investice, či jako rezerva hospodaření.

2.2.2 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces představuje činnost orgánů, a to jak volených, tak výkonných, spojenou se sestavováním návrhu územního rozpočtu, s jeho schválením a realizací během rozpočtového období, průběžnou a následnou kontrolou jeho plnění a sestavení a schválení závěrečné bilance hospodaření.⁵

Do rozpočtového procesu, který trvá obvykle jeden a půl roku, se zahrnují tyto postupy:

- návrh rozpočtu,
- schválení rozpočtu,
- plnění rozpočtu,
- kontrola rozpočtu.

Návrh rozpočtu obce

Příprava a návrh obecního rozpočtu nejsou nijak striktně upraveny nějakými pravidly. Obvykle je vycházeno z místních zvyklostí dané obce, zaleží rovněž na velikosti obce. Při přípravě rozpočtu daného roku se vychází z rozpočtu předcházejícího roku a z rozpočtového výhledu s tím, že se zohlední změny, nové potřeby, inflace, právní úpravy apod. Návrh vypracovává obvykle ve větších obcích ekonomický odbor obce ve spolupráci s dalšími odbory. Není důležitá podoba, ve které má být rozpočet sestaven, ale podoba, ve které je rozpočet schvalován, představuje závazné ukazatele. Jeho struktura by měla vycházet z rozpočtové skladby. Obecní orgány (rada obce, výbory, komise apod.) projednávají v prvé řadě návrh rozpočtu. Následuje vyvěšení návrhu rozpočtu minimálně na 15 dní na úřední desku, resp. místně obvyklým způsobem a elektronicky s dálkovým přístupem tak, aby se k němu mohli vyjádřit obyvatelé obce, a to před jednáním zastupitelstva písemně, nebo přímo na jeho jednání.⁶

Schválení rozpočtu obce

Návrh rozpočtu obce schvaluje zastupitelstvo. Tento návrh musí být schválen nadpoloviční většinou všech členů zastupitelstva. Až zastupitelstvo obce rozpočet schválí, stává se rozpočet

⁵ PEKOVÁ, J., *Finance územní samosprávy Teorie a praxe*, v ČR. Praha, 2011, s. 212

⁶ TOMÁNEK, P. *Veřejné finance A*, Ostrava, 2014

závazným ukazatelem pro hospodaření obce v daném roce. Pokud zastupitelstvo obce rozpočet neschválí před zahájením rozpočtového roku, obec začíná hospodařit podle rozpočtového provizoria, které je schváleno zastupitelstvem před zahájením příslušného rozpočtového roku. Pravidla pro rozpočtové provizorium nejsou stanovena.⁷ Ať je schválen rozpočet, následuje rozpis rozpočtu. Ten je rozepsán podle rozpočtové skladby na jednotlivé položky, paragrafy, a dále uvádí, kdy se stanovují ukazatele dotací a prostředků pro organizace zřizované obcí, či jiné organizace, které budou používat prostředky rozpočtu obce.⁸ Součástí rozpisu je sdělení závazných ukazatelů rozpočtu těm subjektům, které jsou povinny se jimi řídit.⁹

Plnění rozpočtu obce

Povinností obce je pravidelné čtvrtletní předkládání zprávy o svém hospodaření Ministerstvu financí. Důležitým orgánem, který se výrazně podílí na finanční kontrole obce, je finanční výbor, který se schází pravidelně, a hodnotí vývoj hospodaření obce a nakládání s majetkem. V průběhu roku mohou být prováděny různé změny v rozpočtu, především z důvodu organizačních změn, právních předpisů, úhrady nových výdajů, nebo v případě ohrožení plnění rozpočtových příjmů. Rozpočtové opatření musí být schváleno buď zastupitelstvem obce, nebo radou obce.

Kontrola rozpočtu obce

Po skončení rozpočtového období se provádí kontrola rozpočtu obce a jejího plnění prostřednictvím závěrečného účtu obce. Závěrečný účet zahrnuje plnění rozpočtu, jeho příjmů a výdajů, použití fondů, vztahy ke státnímu rozpočtu krajům apod. Krajský úřad nebo auditor přezkoumává hospodaření obce, tato činnost je pro obec povinná. Po projednání závěrečného účtu zastupitelstvem je nutno závěrečný účet zveřejnit, a to minimálně na 15 dní na úřední desce, před projednáním na zastupitelstvu obce. Zastupitelstvo uzavírá projednání závěrečného účtu schválením „bez výhrad“. Pokud byly zjištěny nedostatky a chyby v hospodaření, tak „s výhradami“. V závěrečném účtu obce jsou obsaženy údaje o plnění rozpočtu, o hospodaření s majetkem, o hospodaření zřízených nebo založených právnických osob a o výsledku přezkoumání hospodaření.¹⁰

⁷ § 13 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

⁸ TOMÁNEK, P. *Veřejné finance A*, Ostrava, 2014

⁹ § 14 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

¹⁰ § 17 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Obec dostává finanční prostředky i z jiných veřejných rozpočtů. Tyto prostředky mají přesně stanovený účel a dobu, kdy mohou být čerpány. Pokud nejsou splněny uvedené parametry, dochází k **porušení rozpočtové kázně**. Když je tato skutečnost zjištěna, obec vrací použité prostředky do státního rozpočtu a platí penále ve výši jedné promile z nesprávně použité částky za jeden den.

Jako své zařízení mohou obce zřizovat **organizační složky**, které nemají právní subjektivitu. Vznikají na základě rozhodnutí zastupitelstva. Jsou zřizovány pro činnosti, které nevyžadují velký počet zaměstnanců, nepotřebují složité a rozsáhlé strojní vybavení, nejsou vnitřně organizačně členěné a nevstupují do složitých ekonomických vztahů.¹¹

Obcí zřizovány právnické osoby se nazývají **příspěvkové organizace**, které zpravidla ke své činnosti nevytváří zisk. Jsou zřizovány opět zastupitelstvem, a to pro činnosti, které jsou neziskového charakteru, a jejich rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu.

Tyto dvě organizace ke své činnosti využívají prostředky od zřizovatelů, kterými mohou být obce, kraj a rovněž stát.

2.2.3 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba slouží k tomu, aby sestavování a realizace územních rozpočtů byly jednotné. Je stanovena vyhláškou ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě. Touto vyhláškou se stanoví rozpočtová skladba, jakožto jednotné třídění příjmů a výdajů, které se uplatňuje v rozpočtech organizačních složek státu, při sledování plnění státního rozpočtu, v rozpočtech státních fondů, při řízení státního dluhu a při plánovaných a skutečných pohybech na účtech rozpočtů a ostatních peněžních fondů obcí, krajů, regionálních rad regionů soudržnosti, a dobrovolných svazků obcí, s výjimkou fondu cizích prostředků, fondu sdružených prostředků a fondu podnikatelské činnosti.

Je vymezena na jednotky třídění příjmů a výdajů (položky a paragrafy), kterými se označují rozpočtové i skutečné příjmy a výdaje organizace.¹² Díky těmto pravidlům je umožněno srovnání České republiky se zahraničními zeměmi, tato rozpočtová skladba vyhovuje podmínkám pro mezinárodní srovnání.¹³

¹¹ TOMÁNEK, P. *Veřejné finance A*, Ostrava, 2014

¹² § 1 vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

¹³ PEKOVÁ, J. *Veřejné finance, úvod do problematiky*. Praha, 2008.

Pro finanční operace veřejných rozpočtů uplatňuje rozpočtová skladba čtyři základní hlediska třídění:

- odpovědnostní,
- druhové,
- odvětvové,
- konsolidační.

Odpovědnostní hledisko třídí toky ve státním rozpočtu podle správců kapitol. Státní rozpočet se pak dělí nově od roku 2017 na 44 kapitol, za které jsou odpovědna příslušná ministerstva. U územních samosprávných celků není používání odpovědnostního hlediska povinné.

Druhové hledisko třídí finanční operace na příjmy, výdaje a financování. Rozlišujeme osm tříd: daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy, přijaté transfery, běžné výdaje, kapitálové výdaje a financování. *„Příjmy představují veškeré nenávratné inkasované prostředky a nezahrnují přijaté finanční prostředky, kdy si rozpočet vypůjčuje ke krytí svých výdajů. Výdaje představují veškeré nenávratně poskytnuté prostředky a nezahrnují prostředky, kdy platby jsou charakteru splátek úvěrů.“*¹⁴

Odvětvové hledisko člení příjmy a výdaje do 6 skupin:

- zemědělství, lesní hospodářství a rybářství,
- průmyslová a ostatní odvětví hospodářství,
- služby pro obyvatelstvo,
- sociální věci a politika zaměstnanosti,
- bezpečnost státu a právní ochrana,
- všeobecná veřejná správa a služby.

Konsolidační hledisko se používá v případě, kdy existují vztahy mezi jednotlivými veřejnými prostředky, např. když jeden rozpočet poskytne dotaci jinému rozpočtu. Aby nedocházelo ke dvojnásobnému výslednému součtu a zkreslování skutečnosti, provádí se konsolidace.

„Každý takový údaj veřejného rozpočtu je v rozpočtové skladbě označen příslušným znakem. Identifikace údajů veřejných rozpočtů je rozpočtovou skladbou určována jak verbálně, tak

¹⁴ TOMÁNEK, P. Hospodaření krajů a obcí, Ostrava, 2009, s . 67

i číselně, což má své místo v automatizovaných informačních systémech při zpracování údajů o veřejných rozpočtech a jejich plnění.“¹⁵

2.3 Příjmy obcí

Příjmy se dělí na příjmy vlastní, běžné, kapitálové a přijaté dotace. Jde o jejich začlenění do čtyř tříd:

- Třída 1. Daňové příjmy,
- Třída 2. Nedaňové příjmy,
- Třída 3. Kapitálové příjmy,
- Třída 4. Přijaté dotace.¹⁶

Toto třídění vychází z druhového třídění rozpočtové skladby.

Největší podíl v rozpočtu obcí tvoří vlastní příjmy, z nichž největší položkou jsou daňové příjmy, jelikož daně tvoří rozhodující zdroj hospodaření obcí – v ČR průměrně 60 % z celkových příjmů. Nedaňové příjmy jsou pro obce rovněž velmi významné. Zahrnují se sem takové příjmy, jejichž výši a strukturu může samospráva ovlivnit. Výše zmiňovaná 3. a 4. třída kapitálových příjmů a přijatých dotace je rovněž nezastupitelnou součástí rozpočtu obce. Tyto dvě položky rozpočet navyšují a napomáhají tak k financování potřeb obce a získávání veřejných statků. Kapitálové příjmy ovlivňuje obec sama, např. prodejem dlouhodobého majetku. Dotace jsou naopak poskytovány nejčastěji ze státního rozpočtu.

2.3.1 Daňové příjmy

Obcím ČR jsou poskytovány výnosy daní celkem 8 toků. Typově je můžeme rozdělit na daně svěřené (daň z nemovitostí – tato daň je plně svěřena do rozpočtu obce), nebo daně sdílené (daň z přidané hodnoty, daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti), podle podílu obce na daňovém výnosu. Poplatky se rovněž řadí do daňových příjmů obcí. Lze je rozdělit na poplatky místní, správní a poplatky spojené s životním prostředím.

Svěřené daně

Typickým příkladem svěřené daně je daň z nemovitosti. Celý výnos této daně je svěřen obci, kde se daná nemovitost nachází. Daň platí majitel či uživatel z pozemku nebo ze staveb. Pouze u této daně má obec omezenou daňovou pravomoc v podobě možnosti zasáhnout do konstrukce daně změnou koeficientu (zvýšením o 1 stupeň nebo zvýšením o 3 stupně),

¹⁵ HALÁSKOVÁ M, KOVÁŘ, J. *Veřejná ekonomika a veřejná správa*. Ostrava, 2005, s. 88.

¹⁶ PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*, s. 229.

čímž můžete ovlivnit výši z daně. Druhá možnost je zvýšit podíl příjmů z této daně, zvolením místního koeficientu 2 až 5, se kterým se násobí téměř celá daň. Oproti zahraničí je výnos z této daně poměrně malý (pouze 4 % z celkových příjmů obcí).

Sdílené daně

Příjmy ze sdílených daní se rozdělují mezi státní rozpočet, rozpočet krajů, obcí a případně i další prvky rozpočtové soustavy. Mezi daně sdílené patří:

- a) daň z příjmu právnických osob, kdy právnickou osobou je obec,
- b) daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (podle zaměstnanců),
- c) daň z příjmů fyzických osob z podnikání,
- d) daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti,
- e) daň z příjmů fyzických osob srážková,
- f) daň z příjmů právnických osob,
- g) daň z přidané hodnoty.

Podrobné schéma rozpočtového určení jednotlivých daní je uvedeno v příloze 1 diplomové práce. U sdílených daní d) až g) se pro rozdělování daní podle kritérií (počet obyvatel, velikostní skupina, území a počet dětí a žáků) uplatňují tyto váhy:

- velikostní skupina, do níž obec náleží – váha 80 %,
- skutečný počet obyvatel obce – váha 10 %,
- velikost katastrálního území obce (maximální započtená výměra je 10 ha na jednoho obyvatele) – váha 3 %,
- počet dětí a žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí - váha 7 %.

Místní poplatky

Jsou typickým zdrojem obecních rozpočtů, uzákoněné zákonem o místních poplatcích,¹⁷ přičemž bližší úpravu výběru místních poplatků, si obce určují samy vyhláškou obce, ve které se stanoví bližší pravidla pro výběr poplatků, zejména jejich druhy, sazby apod. Místní poplatky mají fakultativní charakter, tzn., obce si mohou samy stanovit prostřednictvím svých volených orgánů, zda poplatek na území obce uplatní nebo neuplatní.¹⁸ Obce mohou uplatnit tento výběr poplatků:

- poplatek ze psů,

¹⁷ Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích

¹⁸ PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy teorie a praxe v ČR*. Praha. 2011

- poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt,
- poplatek za užívaní veřejného prostranství,
- poplatek ze vstupného,
- poplatek z ubytovací kapacity,
- poplatek za povolení k vjezdu motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst,
- poplatek za provoz, shromažďování, sběr, přeprava, třídění, využívaní a odstraňování komunálních odpadů,
- poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možnostmi jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.

Místní poplatky obvykle vykazují všechny znaky „místních daní“ – nedobrovolná, neekvivalentní, nenávratná platba do místního rozpočtu, což znamená, že poplatníkům nevzniká jejich zaplacením nárok na poskytnutí veřejné protislužby nebo protihodnoty.

Správní poplatky

Správní poplatky jsou příjmem obcí podle zákona č. 10/1993 o správních poplatcích. Obce je vybírají při výkonu přenesené působnosti. Příklady správních poplatků, které jsou vybírány obcemi:

- ověření podpisu nebo otisku razítka na listině,
- vydání stavebního povolení ke stavbě rodinného domu,
- poplatek za vydání živnostenského oprávnění apod.

Poplatky za znečišťování životního prostředí apod. jsou z větší části příjmem Státního fondu životního prostředí. Avšak určitá část s vazbou na území konkrétní obce je příjmem rozpočtů obcí, např.:

- poplatky za znečišťování ovzduší (malé zdroje znečištění),
- poplatky za uložení odpadů (základní složka),
- poplatky za povolené vypouštění odpadních vod do vod povrchových,
- odvod za odnětí půdy zemědělského a lesního půdního fondu (40 % získává obec).¹⁹

2.3.2 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy vznikají z vlastní hospodářské činnosti obce a lze je blíže označit jako „uživatelské poplatky“. Uživatelské poplatky slouží k částečné úhradě služeb poskytovaných

¹⁹ TOMÁNEK, P. *Veřejné finance A*, Ostrava, 2014

obcí. Jedná se o lokální smíšené statky, které mohou zahrnovat platby za vodné, stočné, z užívaní obecních bytů, apod. Do nedaňových příjmů se rovněž řadí:

- příjmy z pronájmu majetku,
- příjmy od organizací zřízených a založených obcí,
- dary a příspěvky apod.

2.3.3 Kapitálové příjmy obcí

Kapitálové příjmy jsou získávány jako příjmy obcí z prodeje svého dlouhodobého majetku (nemovitosti, akcie apod.). Obce se mohou rozhodnout, zda svůj majetek prodají, nebo jej budou pronajímat. Prodejem svého nepotřebného majetku získají jednorázový příjem. Pronájemem majetku naopak získají příjmy dlouhodobé.

2.3.4 Dotace obcím

Dotace jsou obcím poskytovány z jiných veřejných rozpočtů:

- ze státního rozpočtu,
- ze státních fondů,
- z kraje,
- z fondů Evropské unie.

Dotace lze rozdělit na 2 základní skupiny: nárokové a nenárokové.

Nárokové dotace obce dostávají při splnění stanovených kritérií pravidelně, automaticky, aniž by o ně musely žádat. Mezi nárokové dotace můžeme zařadit např.:

- dotace na vybraná zdravotnická zařízení (ty jsou poskytována obcím, které zřizují např. dětské domovy, jesle),
- dotace na výkon státní správy (ty dostávají všechny obce podle rozsahu výkonu přenesené působnosti. Dotace je poskytnuta na příslušnou činnost podle počtu obyvatel, pro které daná obec tuto činnost vykonává).

Dotace ze státního rozpočtu, které jsou obcím rozdělovány, jsou nejdříve příjmem kraje. Ten tyto prostředky dále rozděluje do příslušných obcí. Obcím jsou rovněž poskytovány dotace na volby apod., tak, jak stát pořadí výkon příslušných činností obcemi.

Nenárokové dotace jsou dotace, o které se obce musejí ucházet podle příslušných pravidel. Mají formu dotačních programů, jejichž výčet je poměrně široký. Prostředky mohou být poskytnuty ze státního rozpočtu, z fondů, z rozpočtu kraje, z fondů EU. Celkové množství

dotačních prostředků v dotačních titulech na jednotlivé dotační programy bývá omezené, takže lze předpokládat, že ne všem žádostem je vyhověno. Škála dotačních programů je široká, týkají se zejména oblastí:

- podpora obnovy a rozvoje venkova,
- podpora bydlení,
- podpora vybraných silnic II. a III. třídy a rozvoj infrastruktury pro veřejnou dopravu,
- rozvoj infrastruktury do vzdělání,
- integrovaný rozvoj měst a obcí
a řada dalších programů.

2.4 Výdaje obcí

Výdaje obcí mohou být vynaloženy do širokého spektra činností. Obce při vynakládání peněžních prostředků musí vycházet z toho, že dochází k omezujícím kritériím:

- přednostně musí zajišťovat výdajové potřeby, které jsou obcím uloženy ze zákona (např. oblasti školství, zákon o státní správě a samosprávě určuje, co obec bude financovat),
- musí se řídit velikostí prostředků, které má k dispozici (i když se obce mohou zadlužit)
- omezení výdajů obcí je zejména ve čtyřech oblastech:
 - odměňování zastupitelů a zaměstnanců obce, které se musí řídit stanovenými předpisy o výši mzdy či odměny (počet zaměstnanců není omezen),
 - poskytování veřejné podpory v podobě dotace selektivně nějakému subjektu, tím hrozí narušení hospodářské soutěže, taková veřejná podpora nemůže být poskytnuta,
 - nesmí poskytovat dotace politickým stranám nebo politickým hnutím,
 - nesmí ručit za závazky fyzických a právnických osob (pouze v podmíněných případech mohou).²⁰

Výdaje můžeme rozčlenit stejně jako příjmy podle druhového třídění rozpočtové skladby obecně na výdaje běžné, a výdaje kapitálové (dlouhodobé, investiční). I přesto, že podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích klesá, je v průměru jedna třetina výdajů obcí tvořena právě výdaji kapitálovými.

²⁰ TOMÁNEK, P. *Veřejné finance A*, Ostrava, 2014

2.4.1 Běžné výdaje

Běžné výdaje můžeme označit rovněž jako provozní výdaje, které jsou vynakládány zejména na opakující se potřeby v rozpočtovém roce. V rámci běžných výdajů dominují především tyto typy výdajů:

- nákup služeb, energií, paliv,
- platy zaměstnanců,
- příspěvky příspěvkovým organizacím,
- úroky,
- platby daní,
- transfery obyvatelstvu apod.

2.4.2 Kapitálové výdaje

Kapitálovými výdaji jsou financovány zejména dlouhodobé (na dobu delší jak jeden rok) investiční potřeby. Z pohledu dané investice jsou vynaloženy na financování konkrétní investice obce, pak je můžeme označit jako jednorázové, nebo slouží na splacení investičního úvěru v případech, kdy je investice obce pořizována z návratných finančních prostředků.²¹

V rámci kapitálových výdajů převládají především tyto typy:

- investiční nákupy,
- nákupy akcií a majetkových podílů,
- investiční transfery obyvatelstvu, obcím, organizacím apod.

2.5 Financování obcí

Financování obcí se řadí do Třídy 8 – financování má přímou návaznost na zajištění salda územního rozpočtu, které se zjistí jako rozdíl příjmů a výdajů. Rozpočty obcí mohou být schodkové – výdaje jsou vyšší jak příjmy, nebo přebytkové – příjmy jsou vyšší než výdaje. Pokud vznikne rozpočtový schodek, má financování kladné znaménko, což vyjadřuje pokles stavu hotovosti, nebo přírůstek termínovaných závazků. V případě rozpočtového přebytku má financování záporné znaménko, což znamená splacení závazků.²²

2.6 Zadluženost obcí

Zadluženost obcí od roku 2017 nově upravuje zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti.

²¹ PEKOVÁ, J. *Veřejné finance, úvod do problematiky*. Praha, 2008.

²² PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe*, s. 118.

Hlavní příčinou zadluženosti obcí jsou obcemi přijaté úvěry. Úvěry tvoří nejrozšířenější formu zadluženosti obcí – téměř polovinu. Úvěry jsou obcím poskytovány komerčními bankami, které na oplátku požadují záruky. Záruky jsou obvykle poskytovány v podobě majetku, rozpočtem obce (budoucími příjmy), cennými papíry apod. Obce jsou považovány u bank jako klienti s dobrou bonitou. To je dáno zejména tím, že obce jsou veřejnoprávní korporace, tudíž nemohou zkrachovat a mají pevně stanovené příjmy, tak jak bylo uvedeno v kapitole o příjmech obcí.

K získávání peněžních prostředků mohou obce vydávat (komunální) obligace. Tato forma pokrytí svých potřeb je pro obce lepší (levnější), na rozdíl od úvěrů. Musí zde ale být splněna podmínka, že rozsah emisí obligací musí být minimálně 100 mil. Kč. Fixní náklady, které jsou spojeny s emisí obligací, na jednotku emitovaných obligací potom klesají.

Jinou formou zadluženosti obcí jsou návratné finanční výpomoci z jiných veřejných prostředků (ze státního rozpočtu, z rozpočtů vyšších územních samosprávných celků apod.).

Tato forma zadlužení je poskytována bez úročně a bez majetkové či jiné záruky. Ze státních fondů mohou být rovněž poskytovány dlouhodobé půjčky, které se úročí cca 2 %.

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti

V únoru 2017 byl ve Sbírce zákonů vyhlášen zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Tento zákon zavádí nástroje proti zadlužování veřejných rozpočtů. Tímto novým zákonem je zavedeno pravidlo, že pokud dluh veřejných institucí dosáhne 55 % hrubého domácího produktu, bude muset vláda a jiné úřady přijmout korekční opatření. Povinností vlády pak bude předkládat návrhy státního rozpočtu tak, aby vedly k dlouhodobě udržitelnému stavu.

Pro obce jsou podle tohoto zákona nastavena přísnější pravidla, než pro stát. Rozpočty obcí budou muset být vyrovnané. A pokud dojde k zadlužení obcí o více jak 60 % průměrných příjmů za poslední 4 roky, a obec ho v následujícím kalendářním roce nesníží, ministerstvo pozastaví převod podílů z výnosů daní na obec.²³

2.7 Dobrovolné svazky obcí

Dobrovolné svazky obcí jsou upraveny právními normami, a to zákony č. 128/2000 Sb., o obcích a zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních samospráv, zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje a zákonem č. 420/2004 Sb.,

²³ Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti

o přezkoumání hospodaření dobrovolných svazků obcí. Účelem, pro který svazek obcí vzniká, je ochrana a prosazování společných zájmů obcí. Členem svazku může být pouze obec a forma svazku je právnická osoba. Dobrovolný svazek obcí bývá označován i jako mikroregion.

Hospodaření svazku obcí

Hospodaření svazku se řídí dle ročního rozpočtu a rozpočtovým výhledem (pokud je sestaven). Povinností svazku je zveřejnění rozpočtu vhodným způsobem, nejméně 15 dnů před projednáním v orgánu svazku obcí. Kontrolu hospodaření provádí orgán, který byl určen ve stanovách svazku obce, a zprávy o výsledcích kontroly jsou předkládány zastupitelstvům jednotlivých obcí. Závěrečný účet podléhá závěrečné kontrole hospodaření svazku, jeho součástí je audit hospodaření, provedený auditorem. Základní pravidla hospodaření svazku obcí jsou stejná jako u jiných územních samosprávných celků. Nutností je u svazku řešit jeho majetek. Majetek, který vložily do svazku obce, zůstává majetkem dané obce. Majetek, který získal svazek obcí svojí činností, je ve vlastnictví svazku obcí, a je vypořádán podle stanov. Příjmy svazku obcí tvoří nejčastěji: příjmy, které jsou tvořeny členskými příspěvky daných obcí, příjmy, které jsou stanoveny na základě počtu obyvatel daných obcí, příjmy z vlastní činnosti svazku, nebo příjmy z dotací. Výdaje svazku jsou zaměřeny na činnost, pro kterou byl svazek zřízen. Důvodů, proč se obce sdružují do svazku obcí, je hned několik. Jako příklad si můžeme uvést následující:

- společný zájem o řešení určité problematiky v daném území (např. zpracování a realizace společné koncepce cestovního ruchu),
- vybudování technické infrastruktury přes více obcí (vodovod, kanalizace apod.).²⁴

2.8 Vodní hospodářství v ČR

Obce se snaží o zachování dobrého životního prostředí v rámci vodního hospodářství na svém území. Budování kanalizací a čistíren odpadních vod je jedna z těch investic, které přispívají k lepší životní úrovni obyvatel obce. Jejich realizací je zabráněno dalšímu znečišťování podzemních vod, které jsou cenným přírodním zdrojem pitné vody, a proto je jejich ochrana a vysoká kvalita důležitá.

²⁴ TOMÁNEK, P. *Veřejné finance A*, Ostrava, 2014

Odvětví vodního hospodářství je v ČR velmi významné, a má zde dlouholetou tradici a historii. Jedním z nejdůležitějších úkolů je mj. zásobování obyvatelstva pitnou vodou, zmírnění důsledků jevů počasí, mezi které patří povodně nebo sucho, plánování pro optimální využití vodních zdrojů pro budoucí generace jako součást státní vodohospodářské politiky.

„Vodní hospodářství je cílevědomá činnost směřující k ochraně, využití a rozvoji vodních zdrojů a k ochraně před škodlivými účinky vod. Jedná se o obecně prospěšnou činnost strategického významu, vyžadující výrazný regulační vliv státu. Hospodařením s vodou se rozumí vztah mezi subsystémy užívání vod a subsystémy povrchových a podzemních vod. Za vodní zdroje je považována ta část povrchových a podzemních vod, které mohou být využívány pro krytí potřeb společnosti při respektování zásad trvale udržitelného využívání a zájmů životního prostředí a biodiverzity ve vodních systémech.“²⁵

Vodní hospodářství se dělí na dva obory:

- obor vodních toků,
- obor vodovodů a kanalizací.

Státní správa je ve vodním hospodářství organizována ve třech stupních. Tj. na úrovni obecní (obecní úřady a úřady s rozšířenou působností), krajské (krajské úřady) a ústřední (ministerstva). Na území vojenských újezdů je tato činnost zajišťována újezdními úřady. Základním úkolem státní správy ve vodním hospodářství je poskytovat službu veřejnosti.²⁶ Výkon státní správy mají rovněž v kompetenci Česká inspekce životního prostředí a krajská hygienická stanice, která provádí kontrolu nad jakostí povrchových vod stanovených vyhláškou ke koupání.²⁷

Kompetence centrální úrovně státní správy je v České republice v oblasti vodního hospodářství rozdělena do více ministerstev. Jedním z nich je Ministerstvo zemědělství, které vykonává své kompetence ve vodním hospodářství prostřednictvím správců lesních toků. Dalším z důležitých ministerstev v této oblasti je Ministerstvo životního prostředí, které ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství dohlíží v rámci vrchního vodoprávního dozoru na to, jak vodoprávní úřady a Česká inspekce životního prostředí dodržují vodní zákon a předpisy podle něho vydané. Mezi další ministerstva působící v oblasti vodního

²⁵ SVAZ VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ ČR. *Základní informace* [online]. [cit.2017 – 03 - 18]. Dostupné z: WWW : <http://www.svh.cz/index.php?lang=cz&main=zakladni-informace>.

²⁶ EAGRI: Voda[online]. [cit.2017-03-18]. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/mze/voda/statni-sprava-ve-vh/>.

²⁷ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)

hospodářství patří Ministerstvo zdravotnictví, které se zaměřuje na řešení otázek hygienických (hodnocení jakosti pitné vody, hygiena koupališť apod.), Ministerstvo dopravy řeší otázky plavby na povrchových vodách a Ministerstvo obrany na území vojenských újezdů. Ceny vodného a stočného usměrňuje Ministerstvo financí.

V rámci státní finanční podpory se stát podílí na finanční podpoře vodního hospodářství. Ministerstvo zemědělství poskytuje podporu prostřednictvím vyhlášených programů, Ministerstvo životního prostředí poskytuje podporu v rámci národních programů a programů spolufinancovaných z fondů EU. Státní fond životního prostředí je specifickou institucí, která představuje významný finanční zdroj pro podporu realizace opatření k ochraně a zlepšování stavu životního prostředí.

Obce vykonávají úkoly v přenesené působnosti v rozsahu stanoveném zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích. Obecní úřady rozhodují ve věci obecného nakládání s vodami, tzn., vykonávají takovou působnost, která přísluší vodoprávnímu úřadu podle zákona o vodách. V působnosti samosprávně zajišťují odvádění a čištění odpadních vod.

Pokud nejde o vodní toky tvořící státní hranice, obecní úřady upravují, omezují, popřípadě zakazují obecné nakládání s povrchovými vodami. Pověřené obecní úřady povolují pro potřeby jednotlivých občanů odběr a jiné nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami, s výjimkou vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních a další.²⁸

Dle zákona o vodovodech a kanalizacích obce dbají o rozvoj vodovodů a kanalizací, které odpovídají potřebám obce.²⁹

Legislativa v odvětví vodního hospodářství

Dvěma základními právními normami, které upravují problematiku na úseku vodního hospodářství, jsou s účinností od 1. ledna 2002 Zákon č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů (dále jen vodní zákon) a zákon č. 274/2002 o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (dále jen zákon o vodovodech a kanalizacích).

Účelem **vodního zákona** je chránit povrchové a podzemní vody, dále stanovuje podmínky pro hospodárné využívání vodních zdrojů a pro zachování zlepšení jakosti povrchových a podzemních vod, vytváří podmínky pro snižování nepříznivých účinků povodní a sucha a zajišťuje bezpečnost vodních děl v souladu s právem Evropských společenství. Upravuje

²⁸ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)

²⁹ Zákon č. 274/2002 o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů

právní vztahy k podzemním a povrchovým vodám, vztahy právnických a fyzických osob k využívání podzemních a povrchových vod, jakož i vztahy k pozemkům a stavbám, s nimiž výskyt těchto vod přímo souvisí. V rámci vztahů upravených tímto zákonem se bere v úvahu zásada návratnosti nákladů na vodohospodářské služby, včetně nákladů na související ochranu životního prostředí a nákladů na využívané zdroje, v souladu se zásadou, že znečišťování platí.³⁰

Záměrem **zákona o vodovodech a kanalizacích** je upravovat některé vztahy, které vznikají při rozvoji, výstavbě a provozu vodovodů a kanalizací, sloužících veřejné potřebě, připojek na ně, jakož i působnost orgánů územních samosprávných celků a správních úřadů na tomto úseku. Podle tohoto zákona se vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu zřizují a provozují ve veřejném zájmu.³¹

Kromě této základní, výše zmíněné legislativy, upravující právní vztahy na úseku vodního hospodářství v České republice, existuje množství podzákonných předpisů vydávaných Ministerstvem zemědělství, Ministerstvem životního prostředí, úřady na krajské a obecní úrovni, případně dalšími zmocněnými úřady, které slouží k upřesňování významu právních norem obsažených přímo v zákoně. Jedná se o nařízení, vyhlášky, metodické pokyny apod.

Česká republika jako součást Evropské unie je rovněž povinna dodržovat požadavky, které jsou vymezeny ve směrniciích EU v oblasti zásobování pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod. Nejvýznamnější a prozatím nejucelenější právní úpravou pro oblast vody je **Rámcová směrnice vodní politiky (2000/60/ES) Evropské unie**, ze dne 23. října 2000. Důvodem vzniku této směrnice je prosazování integrované péče o životní prostředí. Cílem je zabránit jakémukoliv zhoršení stavu vodních útvarů, chránění a zlepšení stavu vodních ekosystémů a přilehlých mokřadů. Cílem této směrnice je dosažení dobrého stavu všech vod, přičemž tohoto cíle mělo být dosaženo do roku 2015. Je umožněno odkladu dosažení dobrého stavu po dvě plánovací období, tj. až do 22. 12. 2027.

Druhou důležitou směrnicí je **směrnice Rady č. 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod**. K její implementaci se zavázala vláda ČR již před vstupem ČR do EU. Směrnice se týká odvádění, čištění a vypouštění městských odpadních vod a čištění a vypouštění odpadních vod z určitých průmyslových odvětví. Cílem této směrnice je ochrana životního prostředí před nepříznivými účinky vypouštění výše uvedených odpadních vod.³² Pro naplnění požadavků

³⁰ § 1 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

³¹ § 1 zákona č. 274/2002 o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů

³² Článek 1 Směrnice Rady č. 91/271/EHS, o čištění městských odpadních vod.

této směrnice bylo mj. nutné zajistit do roku 2010, aby všechny obce na území ČR s počtem EO³³ vyšším než 2 000, byly vybaveny stokovými soustavami městských odpadních vod. Obce s nižším počtem obyvatel musí mít kanalizaci zakončenou odpovídající čistírnou odpadních vod. Pokud tak nebylo učiněno, ČR hrozil finanční postih.

³³ EO=ekvivalentní obyvatel. Jedná se o jednu osobu, která představuje produkci odpadní vody 120l/den.

3 ANALÝZA PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ ROZPOČTŮ VYBRANÝCH OBCÍ

3.1 Analýza finanční situace obce Třeština

Obec Třeština hospodaří na základě schváleného rozpočtu, který je sestavován pravidelně na každý rok. Předmětem analýzy rozpočtu jsou jednotlivé rozpočty let 2011 – 2015. Sestavování rozpočtu probíhá dle zásad a pravidel vyplývajících ze zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů³⁴

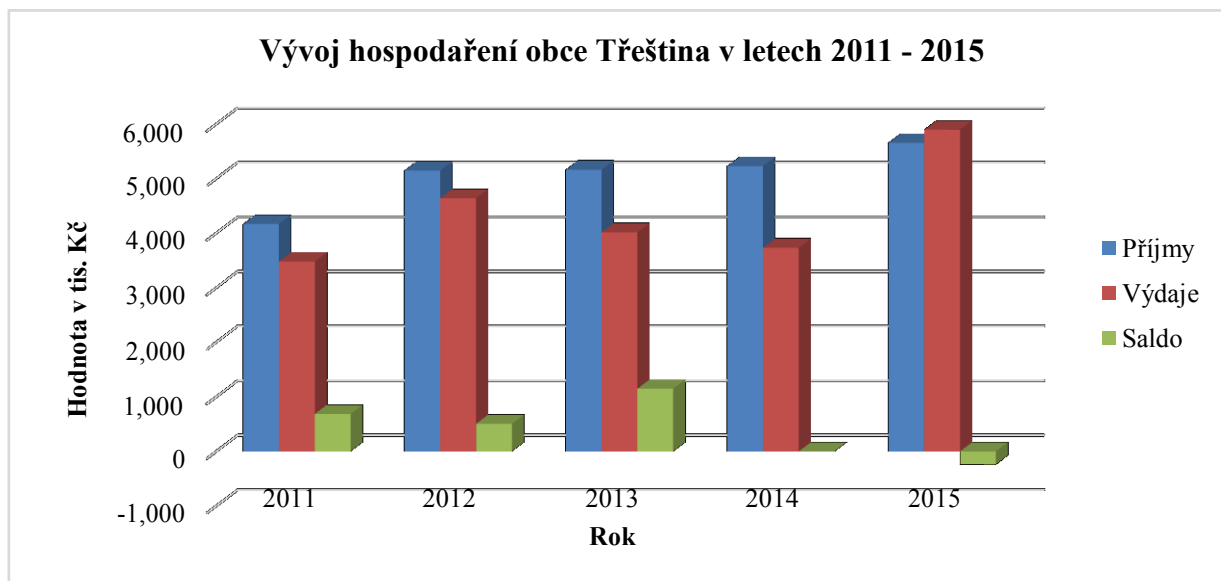
Hospodaření obce Třeština v letech 2011 – 2015 uvádí příloha 1, která znázorňuje, jak se jednotlivé příjmy a výdaje ve sledovaných letech pohybovaly, tempo růstů příjmů a výdajů a vzniklé saldo. Součástí přílohy 1 jsou rovněž počty obyvatel a hodnoty příjmů a výdajů, přepočtené podle počtu obyvatel obce v daném roce. Počet obyvatel kolísá v daném období od 352 – 389.

Z přílohy 1 je zřejmé, že jak celkové příjmy, tak celkové výdaje měly v průběhu jednotlivých let rostoucí i klesající tendenci. Celkové příjmy obce se pohybovaly v rozmezí od 4 do 6 mil. Kč. V přepočtu na obyvatele se jedná o částku od 11,8 tis. Kč do 14,7 tis. Kč. Rozdíly v jednotlivých letech byly způsobeny nejrůznějšími vlivy, jako např. změnou sazby daně z příjmu fyzických osob, změnou výše místních poplatků, výše dotací aj. Hodnota celkových výdajů má široký rozptyl, v nejnižších polohách se pohybuje kolem 3, 5 mil Kč., zatímco v nejvyšších polohách okolo hodnoty 6 mil. Kč. Tento rozdíl je pochopitelně patrný i při přepočtu na obyvatele, který je nejvyšší v roce 2014, s částkou 9,6 tis. Kč. Naopak nejvyšší je v roce 2015, s částkou 15,4 tis. Kč. Jednotlivé položky příjmů a výdajů, jejich výše a důvody růstu či poklesu budou podrobněji rozebrány. Co se týká tempa růstu příjmů, tak největší nárůst příjmů oproti předchozímu roku byl zaznamenán v roce 2012, kdy se celkové příjmy obce oproti předcházejícímu roku v důsledku přijatých dotací zvýšily o 23,5 %. V roce 2015 došlo k největšímu tempu růstu výdajů, a to o 58 % oproti roku 2014. Růst příjmů byl zapříčiněn především zvýšením příjmů z rozpočtového určení daní, kdy tato změna byla zaznamenána v roce 2013 a jak je vidět v příloze 1, tak příjmy v roce 2013 se navýšily až o 800 tis. Kč.

Pro lepší představu jsou příjmy, výdaje a jejich salda uvedené v příloze znázorněny v obr. 3.1, který graficky představuje vývoj hospodaření obce Třeština v jednotlivých letech.

³⁴ §1 odst. 1, vyhláška ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě

Obr. 3.1: Vývoj hospodaření obce Třeština v letech 2011 – 2015

Zdroj: Vlastní zpracování dle rozpočtu obce za období 2011 – 2015

Obr. 3.1 zachycuje vývoj příjmů a výdajů obce. Lze z něj vypočítat, že ve většině případů jsou příjmy obce vyšší než výdaje, tedy až na výjimku v roce 2015, kdy výdaje převyšují příjmy. Proto lze konstatovat, že se financování obce pohybuje především v kladných hodnotách, neboť konečná salda jsou téměř všechna kladná. Hodnota deficitu, kterého obec dosáhla v roce 2015, je 242 tis. Kč. Kladná salda byla převedena do dalších let a deficit v roce 2015 byl uhrazen z rezerv let předešlých.

3.1.1 Analýza příjmů rozpočtu obce

Příjmy jsou v rámci hospodaření pro všechny obce velmi významné. Proto je snahou každé obce, aby byly příjmy co nejvíce navyšovány. Do celkových příjmů rozpočtu obce jsou promítány čtyři druhy příjmů – daňové, nedaňové, kapitálové příjmy a přijaté dotace.

Největší část z celkových příjmů obce tvořily příjmy daňové, které mají v průběhu sledovaného období rostoucí tendenci. Minimální podíl na celkových příjmech představují příjmy kapitálové, které se objevují pouze v prvních třech sledovaných letech.

Daňové příjmy

Daňové příjmy patří mezi nejvýznamnější zdroje rozpočtu obcí k zabezpečení jejich potřeb, a do značné míry ovlivňují i jejich finanční stabilitu. Daňové příjmy v sobě zahrnují příjmy z daní svěřených a sdílených a dále také příjmy z poplatků, zejména místních a správních.

Pro lepší přehlednost je uvedena Tab. 3.1, ve které je zobrazena analýza daňových příjmů v letech 2011 – 2015. Daňové příjmy jsou analyzovány ve čtyřech seskupeních položek: daně a poplatky z vybraných činností a služeb, daně z příjmu, zisků a kapitálových výnosů, daně ze zboží a služeb v tuzemsku a majetkové daně.

Tab. 3.1: Daňové příjmy obce Třeština v letech 2011 – 2015 (v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2011	2012	2013	2014	2015
Daně a poplatky z vybraných činností a služeb	141	160	188	194	199
Daně z příjmu, zisků a kapitálových výnosů	1 202	1 242	1 555	1 688	1 735
Daně ze zboží a služeb v tuzemsku	1 188	1 165	1 635	1 761	1 787
Majetkové daně	454	510	504	519	572
Celkem	2 985	3 077	3 882	4 162	4 292
Podíl na celkových příjmech (v %)	72	60	75	80	76

Zdroj: Internetové stránky Monitor státní pokladna, www.monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování

Největší podíl na celkových daňových příjmech měly výnosy z daní, které tvoří daň z příjmu fyzických osob, daň z příjmu právnických osob a daň z přidané hodnoty. Daň z příjmů fyzických osob se pohybovala ve sledovaném pětiletém období v rozmezí od 599 tis. Kč do 850 tis. Kč, přičemž nejnižší hodnoty byly zaznamenány v roce 2011 a nejvyšší v roce 2015. Od roku 2008 tato sazba daně činí 15 % ze základu daně. Další částí výnosů z daní je daň z příjmů právnických osob, jejíž hodnoty se pohybovaly v rozmezí od 592 tis. Kč (rok 2012) do 902 tis. Kč (rok 2015). Sazba této daně je od roku 2010 ustálená na 19 %. Poslední daní je daň z přidané hodnoty, jež se pohybovala v rozmezí od 1 165 tis. Kč (rok 2012) do 1 787 tis. Kč (rok 2015). Poměrný podíl těchto daní, které náleží obcím, určuje platné rozpočtové určení daní pro Českou republiku.

Menší podíl na daňových příjmech ve všech sledovaných letech tvořily poplatky. Místní poplatky se pohybovaly v rozmezí od 139 tis. Kč do 194 tis. Kč. Nejvýznamnější zdroj příjmů v oblasti místních poplatků ve všech sledovaných letech tvořily poplatky za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů. Jejich výše se pohybovala v průměru okolo 155 tis. Kč. Obec rovněž uplatňuje i jiné druhy poplatků, např. poplatky za psy, za vstupné, za utívaní veřejného prostranství a další. Správní

poplatky jsou stanoveny zákonem o správních poplatcích za správní úkony a za správní řízení, jehož výsledkem jsou vydaná povolení, rozhodnutí apod. Výše těchto poplatků se pohybovala okolo 2 – 4 tis. Kč ve všech sledovaných letech.

Posledním daňovým příjmem uvedeným v tabulce je daň z nemovitých věcí. Jedná se o svěřené daně, což znamená, že jsou plně svěřeny do rozpočtu obce. Daň z nemovitých věcí měla v průběhu sledovaných let rostoucí tendenci, až na rok 2013, kdy byl zaznamenán pokles o 6 tis. Kč. Tyto daně patří k druhému největšímu typu daňových příjmů obce a jejich výše se pohybovala v rozmezí od 454 tis. do 572 tis. Kč.

Daňové příjmy patří bezesporu mezi nejdůležitější finanční zdroje obce Třeština. Jejich vývoj je ovlivňován mnoha faktory, které většinou nemůžeme obec ovlivnit. Do těchto faktorů můžeme zařadit celkový vývoj ekonomiky ČR (hospodářský růst či pokles), změny v zákoně č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ale rovněž změny v ostatních daňových zákonech (např. změny sazeb u daní z příjmů právnických či fyzických osob a sazeb DPH). Příjmy z výnosů daní jsou rozhodujícím zdrojem k zabezpečení potřeb obce. Daňové příjmy v obci Třeština tvoří více než polovinu z celkových příjmů obce. Pro lepší přehlednost je uveden obr. 3.2, který zobrazuje, jak se daňové příjmy podílely na celkových příjmech obce Třeština v letech 2011 – 2015.

Daňové příjmy dosáhly nejvyššího podílu v roce 2014, kdy jeho výše činila 80 %. Rok 2012 byl z hlediska podílů daňových příjmů na celkových příjmech nejhorší. Tato situace byla zapříčiněna především nárůstem přijatých dotací v tomto roce.

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy nepatří mezi významné peněžní zdroje rozpočtů obce a jejich poměr se na celkových příjmech v průběhu let snižuje. Mezi nedaňové příjmy se řadí příjmy z pronájmu majetku, přijaté sankční platby a vratky transferů, příjmy z prodeje nekapitálového majetku, z úroků, z vlastní činnosti a ostatní nedaňové příjmy z přijatých splátek půjčených prostředků. Výhoda nedaňových příjmů je spatřována především v tom, že je obce mohou plně ovlivňovat.

Výše nedaňových příjmů v rozpočtu obce Třeština se v průběhu sledovaných let pohybovala v rozmezí od 493 tis. do 858 tis. Kč. Objemově největší položku těchto příjmů tvoří příjmy z pronájmu majetku. Druhou nejvýznamnější položkou nedaňových příjmů jsou příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy. Do tohoto typu příjmů jsou

zařazeny především přijaté neinvestiční dary, přijaté pojistné náhrady a přijaté nekapitálové příspěvky a náhrady.

Pro lepší představu, jak se jednotlivé složky nedaňových příjmů ve sledovaných letech pohybovaly, byla vypracována Tab. 3.2.

Tab. 3.2: Nedaňové příjmy obce Třeština v letech 2011 – 2015 (v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2011	2012	2013	2014	2015
Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem	448	441	481	479	486
Přijaté sankční platby a vratky transferů	10	-	-	-	188
Příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy	34	22	108	64	184
Celkem	493	463	589	544	858
Podíl na celkových příjmech (v %)	12	9	11	10	15

Zdroj: Internetové stránky Monitor státní pokladna, www.monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování

V Tab. 3.2 můžeme vidět nejen hodnotový výdaj nedaňových příjmů v letech 2011 – 2015, ale je v ní rovněž uveden jejich podíl na celkových příjmech obce. Tento podíl se v jednotlivých letech pohyboval od 9 do 15 %. Nejvyšší podíl byl dosažen v roce 2015, kdy jeho výše dosahovala 15 %. Pro lepší představu, jak se podíl nedaňových příjmů pohyboval v jednotlivých letech, je uveden obr. 3.3.

Podíl, který měly nedaňové příjmy na celkových příjmech, se v průměru pohybuje okolo 11 %. Ve srovnání podílu s daňovými příjmy je to velmi malé procento. Nejnížší hranice, která činila 9 %, byla dosažena v roce 2012, a to především z důvodu nárůstu celkových příjmů.

Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy mohou být rozděleny do dvou položek. První položku tvoří příjmy z prodeje dlouhodobého finančního majetku a druhou příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy. Kapitálové příjmy, nejsou pravidelným příjmem obce, jsou to příjmy nahodilé, které obec získává při prodeji majetku. Tento typ příjmu by měl být použit

pro financování investičních akcí, aby hodnota majetku obce neklesala. Podrobná analýza kapitálových příjmů je uvedena v následující Tab. 3.3.

Tab. 3.3: Kapitálové příjmy obce Třeština v letech 2011 – 2015 (v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2011	2012	2013	2014	2015
Příjmy z prodeje dlouhodobého finančního majetku	-	-	5	-	-
Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy	146	146	12	-	-
Celkem	146	146	17	-	-
Podíl na celkových příjmech (v %)	4	3	0,3	-	-

Zdroj: Internetové stránky Monitor státní pokladna, www.monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování

Kapitálové příjmy, jsou v porovnání s celkovým objemem příjmů zanedbatelné a v posledních dvou sledovaných letech vykazují nulový výnos. Objemově nejvýznamnějším příjmem byl příjem z prodeje pozemku. Tento příjem byl nejvyšší v prvních dvou sledovaných letech, kdy jeho podíl na kapitálových příjmech tvořil 100 % a v roce 2013 byl tento podíl 71 %. V roce 2013 byl dalším příjmem ve výši 5 tis. Kč příjem z prodeje akcií.

Kapitálové příjmy patří k nejmenším příjmům obce. V roce 2013 nedosáhly ani 1 % podílu na celkových příjmech obce a v roce 2014 a 2015 dosahují nulového výnosu. Výjimkou byly roky 2011 a 2012, kdy se kapitálové příjmy podílely na celkových příjmech 4 % a 3 %.

Přijaté dotace

Přijaté dotace patří po daňových příjmech k velmi významným zdrojům, které slouží k financování výdajů obce. Dotace jsou účelové a to charakteru neinvestičního (běžné dotace), nebo investičního (kapitálové dotace). Výše přijatých dotací je uvedena v Tab. 3.4.

Tab. 3.4: Přijaté dotace obce Třeština v letech 2011 – 2015 (v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2011	2012	2013	2014	2015
Běžné dotace	544	1058	675	524	506
Kapitálové dotace	-	403	-	-	-
Celkem	544	1461	675	524	506
Podíl na celkových příjmech (v %)	13	28	13	10	9

Zdroj: Internetové stránky Monitor státní pokladna, www.monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování

Obci Třeština byly poskytovány převážně neinvestiční dotace. Tento typ dotace je poskytován především jako dotace na výkon státní správy. Patří sem dotace z všeobecné pokladní správy státního rozpočtu a dotace přijaté od kraje.

Hodnota přijatých dotací se nijak výrazně neměnila, ať na rok 2012, kdy přijatá dotace byla skoro třikrát větší než v ostatních sledovaných letech. Je to hlavně z důvodu, že v tomto roce byla jako v jediném ze sledovaných let poskytnuta investiční dotace z Fondu životního prostředí a EU na vegetační úpravy hřbitova a funkční obytnou zeleň. Částku tvořily převážně neinvestiční dotace, které se podílely 72 % na celkových dotacích. V roce 2015 byla poskytnuta dotace nejmenší, a to ve výši 506 tis. Kč. Průměrná výše neinvestičních dotací činila 661 tis. Kč.

V roce 2012 dosáhly dotace výše 28 % podílu na celkových příjmech obce, tento rok byl také rokem, kdy byly obci poskytnuty rovněž dotace nejvyšší. Naopak nejmenší částka v rámci dotací byla obci poskytnuta v roce 2014 a v roce 2015. Tento podíl činil 9 % a 10 % na celkových příjmech obce.

3.1.2 Analýza výdajů rozpočtu obce

Oproti příjmům jsou výdaje finanční prostředky, které se obce snaží každoročně snižovat. Z hlediska ekonomického můžeme výdaje členit na běžné a kapitálové. Běžné výdaje se opakují a financuje se z nich běžný chod obce. Kapitálové výdaje slouží především na financování investičních akcí a na rozdíl od běžných výdajů přesahují rozpočtové období jednoho roku.

Běžné výdaje

Běžné výdaje můžeme rovněž označit jako neinvestiční výdaje spojené s činností místní správy a obecním úřadem (např. platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci, nákup materiálu, nákup služeb, energií atd.). Strukturu a výši běžných výdajů za sledované období ukazuje Tab. 3.5.

Tab. 3.5: Běžné výdaje obce Třeština v letech 2011 – 2015 (v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2011	2012	2013	2014	2015
Neinvestiční nákupy a související výdaje	1 789	2 246	1 948	1 567	1 826
Neinvestiční transfery obyvatelstvu	6	12	8	8	2
Neinvestiční transfery veřejnoprávním subjektům	371	3	269	347	1 239
Ostatní neinvestiční výdaje	147	-	-	-	-
Platy a podobné související výdaje	1 065	1 103	1 583	1 459	1 717
Neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům	-	-	3	3	23
Celkem	3 378	3 670	3 811	3 384	4 808
Podíl na celkových výdajích (v %)	97	79	95	91	81

Zdroj: Internetové stránky Monitor státní pokladna, www.monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování

Z tabulky je patrné, že hodnota těchto výdajů se v průběhu sledovaných let pohybovala od 3,3 do 4,9 mil. Kč. Nejvíce se na běžných výdajích podílely neinvestiční nákupy a související výdaje, které se pohybovaly v průměru okolo 1,8 mil. Kč. Do této částky se nejvíce promítly nákupy služeb, a to v podobě nájemného. Neinvestiční nákupy a související výdaje se pohybovaly od 1,5 do 2,3 mil. Kč. Tyto výdaje se staly nejvyššími a jejich podíl na běžných výdajích byl v průměru 41 %.

Další významnou položkou v celkových výdajích byly platy a podobné související výdaje, jejichž hodnota se v průběhu sledovaných let pohybovala okolo 1,3 mil. Kč. Nejvíce finančních prostředků tohoto typu bylo vyplaceno na odměny členům zastupitelstva (405 – 642 tis. Kč.).

Značný podíl na výdajích měly i neinvestiční transfery veřejnoprávním subjektům, které se v průměru pohybovaly okolo 446 tis. Kč. Na této částce se nejvíce podílely neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně.

Běžné výdaje dosahovaly v průběhu let velmi podobných hodnot. Co se však lišilo, byl jejich poměr k celkovým výdajům obce, který se pohyboval od 81 % do 97 %. Nejvíce se běžné výdaje podílely na celkových výdajích v roce 2011, jelikož v tomto roce obec neměla tak velké kapitálové výdaje. Naopak nejmenší poměr měly běžné výdaje v roce 2015, což bylo způsobeno nárůstem kapitálových výdajů. Tento jev způsobil nárůst i celkových výdajů.

Kapitálové výdaje

Kapitálové výdaje jsou vynakládány především na investiční nákupy, investiční transfery, na nákup akcií či majetkových podílů a jiné. Analýza kapitálových výdajů obce Třeština je zobrazena v následující Tab. 3.6.

Tab. 3.6: Kapitálové výdaje obce Třeština v letech 2011 – 2015 (v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2011	2012	2013	2014	2015
Investiční nákupy a související výdaje	79	946	51	30	985
Investiční transfery	26	25	153	318	105
Celkem	105	970	204	348	1 090
Podíl na celkových výdajích (v %)	3	21	5	9	18

Zdroj: Internetové stránky Monitor státní pokladna, www.monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování

Kapitálové výdaje obce se v letech 2011 – 2015 pohybovaly od 105 tis. Kč do 1 090 tis. Kč. Významnější položkou jsou investiční nákupy a související výdaje, jejichž podíl na celkových kapitálových výdajích byl zhruba 77 %.

Nejnižší kapitálové výdaje byly vynaloženy v roce 2011, kdy se na kapitálových výdajích nejvíce podílela částka 41 tis. Kč, která byla určena na zakoupení elektrocentrály a dvou kabelových bubnů pro využití místního Sboru dobrovolných hasičů Třeština.

V roce 2012 vzrostly kapitálové výdaje oproti předchozímu roku téměř o devítinásobek, což bylo způsobeno především částkou 599 tis. Kč na založení větrolamu a založení interakčního prvku IP 3. Částka 244 tis. Kč byla vynaložena na vegetační úpravy místního hřbitova a funkční obytnou zeleň v obci. Tato investice byla financována i ze zdrojů Státního fondu životního prostředí ČR a Evropské unie.

V roce 2013 byly kapitálové výdaje ve výši 348 tis. Kč. Prostředky byly vynaloženy na zakoupení kabelového čerpadla SDH Třeština.

V roce 2014 byly finance vynaloženy na příspěvek SDH Třeština na nákup 3 ks zásahových přileb, 3 párů zásahových rukavic a 7 ks reflexních bund.

Nejvyšší kapitálové výdaje měla obec v roce 2015, a to ve výši 1 090 tis. Kč. Necelý 1 milion korun byl vynaložen na rekonstrukci veřejného osvětlení v Třeštině – osadě Háj.

Celková hodnota kapitálových výdajů byla v průběhu sledovaných let velmi různorodá. Nejvíce se kapitálové výdaje podílely na celkových výdajích v roce 2012, kdy jejich hodnota činila 20 %.

3.2 Výdaje obce Třeština dle odvětvového třídění rozpočtové skladby

Při členění výdajů dle odvětví rozlišujeme 7 skupin – zemědělství, lesní hospodářství a rybářství, průmyslová a ostatní odvětví hospodářství, služby pro obyvatelstvo, sociální věci a politika zaměstnanosti, bezpečnost státu a právní ochrana a všeobecná veřejná správa a služby. Takto členěné výdaje umožňují vyjádřit, do jakých odvětví putuje nejvíce finančních prostředků v obci Třeština (znázorňuje Tab. 3.7).

Tab. 3.7 Odvětvové členění výdajů obce Třeština v letech 2011- 2015 (v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2011	2012	2013	2014	2015
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	212	231	451	610	1 420
% podíl	6,1	5	11,2	16,3	24,1
Služby pro obyvatelstvo	1 978	3 128	1 837	1 534	2 047
% podíl	56,8	67,4	45,8	41,1	34,7
Sociální věci a politika zaměstnanosti	35	38	40	41	44
% podíl	1	0,8	1	1,1	0,7
Bezpečnost státu a právní ochrana	107		63	112	101
% podíl	3,1	1,8	1,6	3	1,7
Všeobecná veřejná správa a služby	1 151	1 160	1 623	1 435	2 285
% podíl	33,1	25	40,4	38,5	38,7
Výdaje celkem	3 482	4 640	4 015	3 732	5 897

Zdroj: Internetové stránky Monitor státní pokladna, www.monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování

Jak lze z tabulky vyčíst, obec Třeština nevynakládá žádné finanční prostředky do odvětví zemědělství, lesního hospodářství a rybolovu. Služby pro obyvatelstvo patří mezi největší skupinu výdajů. Obec Třeština vynaložila ve sledovaném období v průměru 5 600 Kč na obyvatele. V procentním vyjádření z celkového průměru to činí zhruba polovinu celkových výdajů. Výdaje na služby pro obyvatele jsou asi o 1 500 Kč na obyvatele nižší, než výdaje na všeobecnou veřejnou správu a služby. Výdaje na všeobecnou veřejnou správu a služby činí v přepočtu na jednoho obyvatele přibližně 4 100 Kč, na celkových výdajích mají tedy podíl 35,1 %. V pořadí třetí největší skupinou z hlediska výdajů jsou výdaje na průmyslová a ostatní odvětví hospodářství, jejichž podíl na celkových výdajích je 13 %, v celkové průměrné hodnotě necelých 1500 Kč na obyvatele. Následuje skupina bezpečnost státu a právní ochrana – s podílem přes 2,2 % (tj. průměrně téměř 250 Kč na obyvatele), sociální věci a politika – s podílem 0,92 % (106 Kč na obyvatele).

Čistě rostoucí charakter, dle vyjádření v absolutních hodnotách, mají výdaje ve skupině průmyslová a ostatní odvětví hospodářství a sociální věci a politika zaměstnanosti. Ostatní skupiny mají kolísavý charakter (např. služby pro obyvatelstvo, bezpečnost státu a právní ochrana, všeobecná veřejná správa a služby).

3.3 Rozpočtový výhled obce Třeština

Rozpočtový výhled rozpočtu obce je pomocný nástroj ÚSC pro střednědobé finanční plánování rozvoje hospodaření obce, který se řídí zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Povinnost sestavovat rozpočtový výhled ukládá § 3 uvedeného zákona, kde jsou stanovena základní pravidla pro vypracování rozpočtového výhledu územně samosprávných celků. Sestavuje se na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků na období 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet. V případě potřeby je rozpočtový výhled aktualizován. Rozpočtový výhled obsahuje základní údaje o příjmech, výdajích, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů. Rozpočtový výhled obce Třeština znázorňuje Tab. 3.8.

Tab. 3.8: Rozpočtový výhled obce Třeština v letech 2016 – 2020 (v tis. Kč)

Počet obyvatel	Rok				
	2016	2017	2018	2019	2020
	343	347	347	351	341
Tř. 1. Daňové příjmy	2 939	2 930	3 495	3 821	3 993
na obyvatele	11,5	8,4	10,1	10,9	11,7
Tř. 2 Nedaňové příjmy	621	566	726	691	901
na obyvatele	1,8	1,6	2,1	2	2,6
Tř. 3 Kapitálové příjmy	0	0	44	145	9
na obyvatele	0	0	0,1	0,4	0
Tř. 4 Přijaté dotace	320	1 107	1 306	722	972
na obyvatele	0,9	3,2	3,8	2,1	2,9
Příjmy celkem	3 879	4 603	5 571	5 379	5 875
na obyvatele	11,3	13,3	16,1	15,3	17,2
Tempo růstu příjmů (v %)	-	18,66	21,03	-3,45	9,22
Tř. 5 Běžné výdaje	3 123	3 405	4 094	4 569	4 984
na obyvatele	9,1	9,8	11,8	13	14,6
Tř. 6 Kapitálové výdaje	64	1 250	321	2 116	1 033
na obyvatele	0,2	3,6	0,9	6	3
Výdaje celkem	3 123	4 655	4 416	6 685	6 017
na obyvatele	9,1	13,4	12,7	19	17,6
Tempo růstu výdajů	-	49,06	-5,13	51,38	-9,99
Saldo příjmů a výdajů	756	-52	1 155	1 306	-142
Tř. 8 Financování	-756	52	-1 155	1 306	142

Zdroj: Interní dokument obce Třeština, strategický rozvoj obce, vlastní zpracování

Tab. 3.8 obsahuje rozpočtový výhled obce Třeština na roky 2016 – 2020. Jak je z tabulky patrné, obec očekává nárůst celkových příjmů vždy o 2 %. O tento nárůst by se měly postarat především daňové a nedaňové příjmy. Přijaté dotace by se měly podílet na celkových výdajích v průměru 16,8 %. Vzhledem k tomu, že obec Třeština neplánuje žádný prodej dlouhodobého majetku, příspěvek kapitálových výdajů do obecní kasy bude nulový. Rozpočtový výhled plánuje navýšení celkových výdajů ve sledovaných letech rovněž vždy o 2 % oproti letům předchozích. Nárůst celkových výdajů je způsoben nárůstem běžných výdajů. Kapitálové výdaje zůstávají neměnné, ve výši 2 400 tis. Kč. V roce 2016 obec plánovala rekonstrukci a rozšíření rozhlasu pro celou obec, zajištění techniky pro údržbu obce, rekonstrukci sociálního zázemí na místním fotbalovém hřišti (cca 150 000 Kč) a rekonstrukci kuchyně a prodejního místa v KD (cca 250 000 Kč). V roce 2017 má v plánu obec realizovat nové komunikace (cca 800 000 Kč), vybudování obecního dvora a realizaci

studie výstavby za Humny a zajištění vykoupení pozemků v této lokalitě. V roce 2018 se plánuje vypracování dokumentace pro výstavbu inženýrských sítí a komunikací k nové zástavbě, rekonstrukce podlah na KD (600 000 Kč) a rekonstrukce pláště budovy OÚ. V roce 2019 je v plánu výstavba inženýrských sítí a komunikací pro novou výstavbu „Za Humny II“, koncepce a případná realizace vybudování hrází kolem osady Háj. V roce 2020 se plánuje výstavba domu pro seniory. Na výše uvedené projekty chce obec získat dotace (popř. financování investičních akcí úvěrem).

3.4 Mikroregion ochrany vodních zdrojů Třestav

Pro účely zjištění možnosti financování investičních prostředků na vybudování kanalizace a ČOV v obci, byl založen Mikroregion ochrany vodních zdrojů Třestav. Vznikl v roce 2007 zakladatelskou smlouvou o vytvoření dobrovolného svazku obcí na základě předchozího schválení tohoto záměru zastupitelstvy členských obcí, kterými jsou obec Třeština a obec Stavenice. Tyto členské obce mají v současné době dohromady 529 obyvatel.

Předmětem činnosti svazku Mikroregion ochrany vodních zdrojů Třestav je výstavba tlakové kanalizace a společné ČOV. Tyto dvě obce společně touto formou zažádaly o dotace z Evropské unie.

Mikroregion má tyto orgány: valnou hromadu jako nejvyšší orgán svazku obcí, tvořenou všemi členy obecních zastupitelstev, představenstvo, z jejichž řad byl zvolen předseda, jednoho místopředsedu a dozorčí radu jako kontrolní orgán, ve složení jednoho zástupce za obec.

Následující tabulka zobrazuje základní členění příjmů a výdajů svazku obcí v letech 2011 – 2015. V tabulce budeme vycházet z procentních podílů příjmů a výdajů na celkových částkách.

Tab. 3.9 Příjmy a výdaje Mikroregionu Třestav 2011 – 2015 (v tis. Kč)

Název	2011		2012		2013		2014		2015	
	v tis. Kč	v %	v tis. Kč	v %	v tis. Kč	v %	v tis. Kč	v %	v tis. Kč	v %
Třída 1 - Daňové příjmy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Třída 2 - Nedaňové příjmy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Třída 3 - Kapitálové příjmy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Třída 4 - Přijaté dotace	55	100	90	100	345	100	25829	100	4 406	100
Příjmy celkem	55	100	90	100	345	100	25 829	100	4 406	100
Třída 5 - Běžné výdaje	50	100	40	45	57	18	6 517	14	348	8
Třída 6 - Kapitálové výdaje	-	-	42	55	253	82	39 285	86	3 785	92
Výdaje celkem	50	50	88	100	310	100	45 802	100	4 133	100
Třída 8 - Financování	-5	-	-2	-	-35	-	19 973	-	-273	-

Zdroj: internetový zdroj monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování

Celkové příjmy mikroregionu Třestav měly do roku 2014 stoupající charakter. Tento rok je zároveň i rokem, kdy začala stavba kanalizace a ČOV. Jediná položka, která je příjmy svazku tvořená, jsou přijaté dotace. Celkové výdaje, stejně jako příjmy, rostly do roku 2014. Ve všech letech, kromě roku 2014, příjmy převyšovaly výdaje. K financování tohoto schodku jsou využívány financující operace, kam patří především návratně přijaté finanční prostředky.

Samotná stavba kanalizace a čističky odpadních vod byla zahájena v roce 2014, tedy o 7 let později, a ukončena v roce 2016. Cena tohoto díla činila 38 963 548 Kč. ČOV byla umístěna v obci Třeština, kde je i sídlo tohoto svazku. Projekt řešil výstavbu splaškové kanalizace v obcích Třeština a Stavenice a odvedení odpadních vod na nově budovanou ČOV. Celková délka nově budované kanalizace je 9,491 km. Realizací projektu byl vytvořen předpoklad pro připojení 426 EO na novou ČOV. Uskutečněním tohoto projektu bylo odstranění znečištění 16,07 t/rok CHSK a 7,9 t/rok NL. Tento projekt byl spolufinancován Evropskou unií – Fondem soudržnosti a Státním fondem životního prostředí ČR, v rámci operačního programu životního prostředí za období let 2007 – 2013. Žádost byla podána v prioritní ose 1. Zlepšení vodohospodářské infrastruktury a snížení rizika povodní, oblast podpory 1.1.1 Snížení znečištění z komunálních zdrojů. Celkové uznatelné náklady projektu činily 38 963 548 Kč, dotace EU z OPŽP byla poskytnuta ve výši 33 119 016 Kč (85 %), a dotace ze SFŽP ČR byla 1 948 177 (5 %). Příspěvek příjemce dotace byl 3 896 355 Kč (10 %). Ostatní investiční náklady byly hrazeny z dotací, úvěru a příspěvků jednotlivých let. Projektová dokumentace byla financována z úvěru poskytnutého Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou, a.s. ve výši 594 405 Kč. Obec Třeština se rozhodla pro tuto formu (jak sdružením se s jinou obcí, tak i využitím dotací z EU) z toho důvodu, že obec samotná by na investiční akci nedosáhla, kdežto svazek ano.

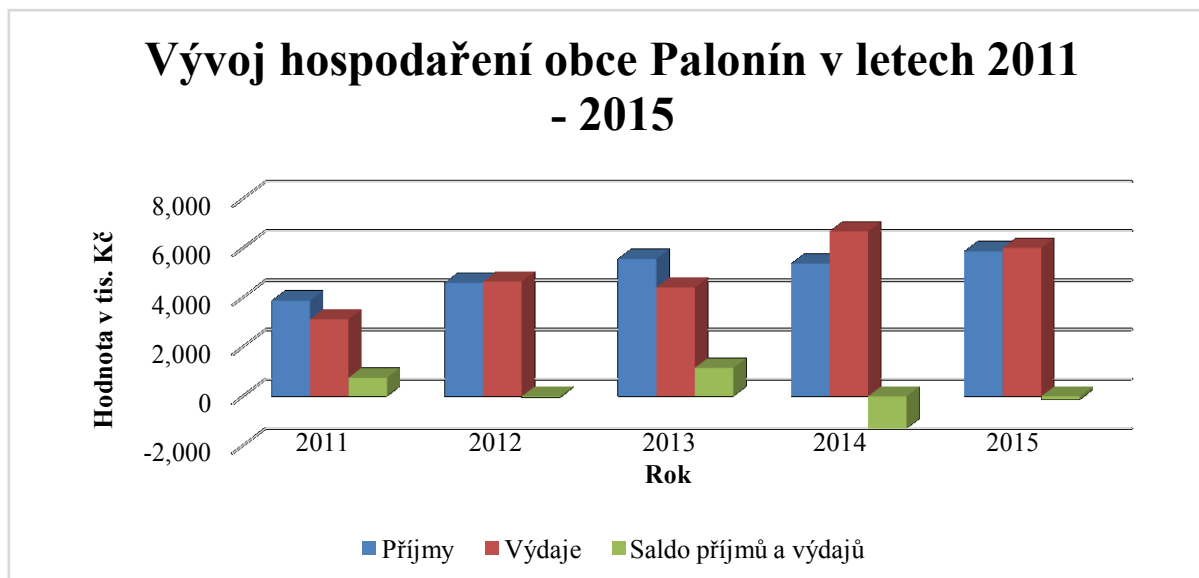
3.5 Analýza finanční situace obce Palonín

Analýza finanční situace obce Palonín je založena na analýze jednotlivých tříd příjmové a výdajové stránky rozpočtů za pětileté období, tedy za období 2011 – 2015. Způsob, jakým hospodařila obec Palonín, zachycuje tato analýza. V příloze 2 je použito druhové třídění podle rozpočtové skladby dle tříd. Součástí přílohy 2 jsou rovněž počty obyvatel a hodnoty příjmů a výdajů, přepočtené podle počtu obyvatel obce v daném roce. Počet obyvatel kolísá v daném období od 341 – 351 obyvatel. Celkové příjmy rozpočtu obce Palonín se ve sledovaném pětiletém období (2011 – 2015) pohybovaly v rozmezí od 3 879 – 5 875 tis. Kč. Nejnížší příjmy měla obec v roce 2011, nejvyšší v roce 2015. V přepočtu na obyvatele se jedná o částku od 11,3 tis. Kč do 17,2 tis. Kč. Celkové výdaje se pohybovaly od 3 123 tis. – 6 685 tis. Při přepočtu na obyvatele bylo vynaloženo nejméně výdajů v roce 2011 – s částkou 9,1 tis. Kč, naopak nejvyšší výdaje byly zaznamenány v roce 2014 – s částkou 19 tis. Kč. Hodnoty běžných výdajů se během sledovaných let příliš neliší, výraznější změny jsou zaznamenány u kapitálových výdajů, které úzce souvisí s investicemi.

Z přílohy 2 je zřejmé, že jak celkové příjmy, tak i celkové výdaje rozpočtu měly ve sledovaném pětiletém období charakter rostoucí, i charakter klesající. Celkové příjmy v roce 2011 dosáhly výše 3 879 tis. Kč. V následujícím roce byly o 18 % vyšší. V roce 2013 celkové příjmy opět vzrostly oproti předchozímu roku o 21 %. V roce 2014 celkové příjmy poklesly o 3 % oproti roku předešlému. V roce 2015 došlo k růstu celkových příjmů o 9 %. Kolísání příjmů v jednotlivých letech způsobují především přijaté dotace, které ač nejsou nejvýznamnější položkou na příjmové straně, mají zásadní vliv na celkovou výši rozpočtu. Tempo růstu celkových výdajů bylo v roce 2012 vyšší o 49 %, ve srovnání s rokem 2011. V následujícím roce došlo k poklesu celkových výdajů o 5 %. Hned v dalším roce narostly celkové výdaje o 51 %. Tento celkový nárůst výdajů byl v následujícím roce 2015 snížen o 10 %.

Pro lepší představu jsou údaje převedeny do obrázku 3.2, který znázorňuje vývoj hospodaření obce Palonín v letech 2011 – 2015.

Obr. 3.2 Vývoj hospodaření obce Palonín v letech 2011 – 2015

Zdroj: Vlastní zpracování dle rozpočtu obce za období 2011 – 2015

Z obr. 3.2 lze vyčíst, že v roce 2012, 2014 a 2015 výdaje převyšují příjmy. Obec Palonín tedy ukončila hospodaření se záporným výsledkem. Záporné saldo bylo financováno z přebytků z minulých let a kladné výsledky v roce 2011 a 2013 byly převedeny do dalších let.

Z přílohy 2 a obrázku 3.2 lze konstatovat, že obec hospodařila ve sledovaných letech převážně deficitně, neboť tři z pěti sledovaných let skončily se záporným výsledkem.

Podrobnou analýzu jednotlivých tříd příjmů a výdajů rozpočtů obce Palonín za sledované období 2011 – 2015 zkoumá následující část práce.

Analýza příjmů rozpočtu obce

V rámci hospodaření obce jsou příjmy velmi významné. Jejich bližší analýza je vhodná, jelikož zastoupení podílů příjmů v jednotlivých třídách se liší. Největší podíl na celkových příjmech obce ve všech sledovaných letech představují daňové příjmy, které se pohybují v rozmezí od 62 – 80 %. Nejvyšší hranice podílu byla dosažena v roce 2011, nejnižší v roce 2013. Druhé nejvýznamnější položky příjmů tvoří dotace a nedaňové příjmy. Průměrný podíl přijatých dotací na celkových příjmech se pohybuje okolo 17 % a průměrný podíl nedaňových příjmů tvoří zhruba 14 %. Lze tedy konstatovat, že průměrný podíl přijatých dotací jen mírně převyšuje podíl nedaňových příjmů. Minimální podíl na celkových příjmech představují

kapitálové příjmy, které se v prvních dvou sledovaných letech neobjevují. V letech 2013 – 2015 se kapitálové příjmy pohybují v rozmezí od 0,7 – 2,7 % na celkových výdajích.

Daňové příjmy

Rozhodující zdroj k zabezpečení potřeb obce tvoří daňové příjmy. Daňové příjmy zahrnují zejména příjmy z daní svěřených, sdílených, ale také příjmy z poplatků, konkrétně z místních a správních. Jednotlivé položky daňových příjmů jsou uvedeny v Tab. 3.9.

Tab. 3.9: Daňové příjmy obce Palonín v letech 2011 – 2015 (v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2011	2012	2013	2014	2015
Daně a poplatky z vybraných činností a služeb	150	159	168	162	169
Daně z příjmu, zisků a kapitálových výnosů	1 181	1 225	1 453	1 607	1 728
Daně ze zboží a služeb v tuzemsku	1 113	1 063	1 408	1 518	1 511
Majetkové daně	494	482	466	534	586
Celkem	2 939	2 930	3 495	3 821	3 993
Podíl na celkových příjmech (v %)	76	64	63	71	68

Zdroj: internetový zdroj monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování

V roce 2011 byla hodnota daňových příjmů 2 939 tis. Kč. Z této částky tvořila daň z přidané hodnoty 1 113 tis. Kč, daň z příjmů fyzických osob 572 tis. Kč, daň z příjmů právnických osob 609 tis. Kč. V roce 2012 došlo k mírnému poklesu daňových příjmů, naopak v roce 2013 daňové příjmy výrazně vzrostly, což bylo způsobeno zejména zvýšením daně z příjmů, daně z přidané hodnoty a daně z příjmů fyzických osob. Ostatní položky zůstaly téměř beze změn. V roce 2014 došlo opět k nárůstu daňových příjmů zhruba o 326 tis. Kč. V tomto roce došlo k navýšení daně z přidané hodnoty o 110 tis. Kč, daně z příjmů fyzických osob o 21 tis. Kč a daně z příjmů právnických osob o 132 tis. Kč. V posledním sledovaném roce došlo opět k nárůstu daňových příjmů o 172 tis. Kč.

Menší podíl daňových příjmů ve všech sledovaných letech tvořily místní poplatky, které se pohybovaly v rozmezí od 150 do 169 tis. Kč. Nejvýznamnější zdroj příjmů v oblasti místních poplatků ve všech sledovaných letech tvořily poplatky za komunální odpad, jejichž výše se pohybovala v průměru okolo 145 tis. Kč. Obec rovněž uplatňovala jiné druhy poplatků – např. poplatky ze psů, poplatky za užívání veřejného prostranství, odvod z loterií a podobných her, kromě výherních hracích přístrojů. Výše správních poplatků činila 2 tis. Kč.

Nedaňové příjmy

Výši nedaňových příjmů obce Palonín znázorňuje Tab. 3.10. Hodnota těchto příjmů v roce 2011 byla 621 tis. Kč. Pokles byl zaznamenán v roce 2012, a to především u položky příjmů z vlastní činnosti a odvodů přebytků organizací s přímým vztahem, konkrétně kategorie příjmů z poskytování služeb a výrobků, kde byl zaznamenán pokles až o 132 tis. Kč. Změna nastala v roce 2013, kdy došlo k nárůstu příjmů o 160 tis. Kč. Tato změna byla zapříčiněna převážně zvýšením příjmů z poskytovaných služeb a výrobků a zvýšením příjmů z přijatých transferů. Do nedaňových příjmů patří rovněž příjmy z prodeje nekapitálového majetku, příjmy z pronájmu nemovitých i movitých věcí, příjmy z úroků a další.

Tab. 3.10 Nedaňové příjmy obce Palonín v letech 2011 – 2015 (v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2011	2012	2013	2014	2015
Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem	615	544	648	666	873
Přijaté sankční platby a vratky transferů	0	-	-	-	-
Příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy	5	22	78	25	28
Celkem	621	566	726	691	858
Podíl na celkových příjmech (v %)	16	12	13	13	15

Zdroj: Internetový zdroj monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování

Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy jsou v porovnání s celkovým objemem příjmů zanedbatelné. Jejich výše je zobrazena v Tab. 3.11

Tab. 3.11: Kapitálové příjmy obce Palonín v letech 2011 – 2015 (v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2011	2012	2013	2014	2015
Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy	0	0	44	145	9
Celkem	0	0	44	145	9
Podíl na celkových výdajích (v %)	0	0	0,8	2,7	0,2

Zdroj: Internetový zdroj monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování dle rozpočtu obce Palonín

V prvních dvou sledovaných letech se položky kapitálových příjmů neobjevovaly vůbec. V roce 2013 dosahují kapitálové příjmy hodnoty 44 tis. Kč z prodeje pozemků. V roce 2014 činí částka 145 tis. Kč z prodeje ostatního hmotného dlouhodobého majetku. V roce 2015 byl zaznamenán pokles na hodnotu 9 tis. Kč z prodeje pozemků.

Přijaté dotace

Hodnota dotací v průběhu let výrazně kolísá. Obec Palonín získávala dotace jak neinvestiční, tak investiční. Investiční dotace zahrnují dotace od veřejných rozpočtů ústřední úrovně, především ze státních fondů a ze státního rozpočtu. Neinvestiční přijaté dotace zahrnují dotace ze státního rozpočtu a dotace od kraje. Detailní pohled znázorňuje Tab. 3.12.

Tab. 3.12: Přijaté dotace obce Palonín v letech 2011 – 2015 (v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2011	2012	2013	2014	2015
Běžné dotace	320	266	306	539	221
Kapitálové dotace	-	841	1000	183	751
Celkem	320	1 107	1 306	722	972
Podíl na celkových příjmech (v %)	13	28	13	10	9

Zdroj: vlastní zpracování dle rozpočtu obce Palonín

V roce 2011 byla hodnota dotací nejnižší v rámci sledovaného období, a to ve výši 320 tis. Kč. Celou částku přijala obec v podobě neinvestiční dotace. V roce 2012 se částka oproti roku 2011 výrazně zvýšila, a to na 1 107 tis Kč. Tato změna byla zapříčiněna především čerpáním kapitálových dotací ve výši 841 tis Kč na opravu cyklostezky, a na zakoupení hasičské stříkačky. V roce 2013 došlo k nejvyššímu navýšení dotací na hodnotu 1 306 tis. Kč. Došlo k nárůstu jak běžných dotací, tak i dotací kapitálových. Celý 1 milion korun byl v tomto roce poskytnut za podpory Olomouckého kraje na zkapacitnění systému dešťové kanalizace před zatápěním z přívalových srážek. V roce 2014 došlo k poklesu přijatých dotací na hodnotu 722 tis. Kč. Investiční dotace byla v tomto roce poskytnuta od Olomouckého kraje, a to na opravu budovy pohostinství a obchodu. V roce 2015 došlo k nárůstu příjmů z dotací o 250 tis. Kč oproti roku předchozímu. Celková výše dotací činila 972 tis. Kč, a byla použita na opravu rozvodů tepla, včetně výměny radiátorů v KD Palonín, a na pořízení nových hydrantů.

3.6 Analýza výdajů obce Palonín

3.6.1 Běžné výdaje

Běžné výdaje zahrnují výdaje spojené s péčí o veřejnou zeleň v obci a s péčí o vzhled obce. Nedílnou součástí jsou rovněž výdaje spojené se správou, údržbou, opravami, technickou obnovou a údržbou chodníků, silnic, cyklistických stezek a autobusových zastávek. Z běžných výdajů jsou dále financovány zájmové činnosti, kultura v obci, příspěvky jednotlivým spolkům a sdružením v obci.

Tab. 3.13: Běžné výdaje obce Palonín v letech 2011 – 2015 (v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2011	2012	2013	2014	2015
Neinvestiční nákupy a související výdaje	1 880	2 224	3 015	3 248	3 451
Neinvestiční transfery obyvatelstvu	-	-	-	-	4
Neinvestiční transfery veřejnoprávním subjektům	200	154	122	180	223
Platy a podobné související výdaje	938	987	877	1 056	1 212
Neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům	41	40	80	85	95
Celkem	3 059	3 405	4 094	4 569	4 984
Podíl na celkových výdajích (v %)	98	73	93	68	83

Zdroj: vlastní zpracování dle rozpočtu obce Palonín

Hodnota těchto výdajů se v průběhu sledovaných let pohybovala od 3 mil. do 5 mil. Kč, jejich podíl dosahoval zhruba 83 %. Nejvyšší položkou jsou neinvestiční nákupy a související výdaje, kdy největší část byla vynaložena na opravy a udržování majetku obce. Tyto výdaje tvořily každoročně okolo 68 %. Druhou nejvyšší položkou jsou platy zaměstnanců v pracovním poměru, jedná se především o odměny členů zastupitelstev, výborů, komisí, starosty a místostarosty. Běžné výdaje představují rovněž platby daní a poplatků státnímu rozpočtu, krajům, obcím a státnímu fondu. Celková výše těchto výdajů dosahuje okolo 175 tis. Kč.

3.6.2 Kapitálové výdaje

Analýzu kapitálových výdajů v obci Palonín znázorňuje Tab. 3.14

Tab. 3.14: Kapitálové výdaje obce Palonín v letech 2011 – 2015 (v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2011	2012	2013	2014	2015
Investiční nákupy a související výdaje	64	1 250	321	2 116	1 033
Celkem	64	1 250	321	2 116	1 033
Podíl na celkových výdajích (v %)	2	27	7	32	17

Zdroj: vlastní zpracování dle rozpočtu obce Palonín

Výše kapitálových výdajů v roce 2011 činila 64 tis. Kč. Tato částka byla použita na opravu kamenného křížte na místním hřbitově.

V roce 2012 kapitálové výdaje obce vzrostly o 1 186 000 Kč oproti roku předešlému. V tomto roce obec nakoupila hasičskou stříkačku a opravila zatrubnění Palonínského potoka.

V roce 2013 poklesly kapitálové výdaje zhruba o 929 tis. Kč. Částka 321 tis. Kč byla vynaložena na opravu cyklostezky.

V roce 2014 vzrostly kapitálové výdaje na 2 116 tis. Kč, a to zejména z důvodu přijetí dotací na zkapacitnění systému dešťové kanalizace před zatápěním z přívalových srážek, za finanční spoluúčasti Krajského úřadu Olomouckého kraje ve výši 1 mil. Kč. Ve stejném roce obec obdržela dotaci na opravu budovy pohostinství a obchodu, za spoluúčasti Krajského úřadu Olomouckého kraje, ve výši 282 tis. Kč.

V roce 2015 kapitálové výdaje poklesly na hodnotu 1 033 tis. Kč. Na konci roku 2015 obec začala pracovat na opravě rozvodů tepla, včetně výměny radiátorů v KD Palonín, a rozšiřovala stávající síť v obci, pořízením nových hydrantů.

3.7 Výdaje obce Palonín dle odvětvového třídění rozpočtové skladby

Výdaje obce Palonín dle Odvětvového třídění rozpočtové skladby znázorňuje Tab. 3.1

Tab. 3.15: Odvětvové členění výdajů obce Palonín v letech 2011- 2015 (v tis. Kč)

Položka	Rok				
	2011	2012	2013	2014	2015
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	515	1952	844	2285	1500
% podíl	16,5	41,9	19,1	34,2	24,9
Služby pro obyvatelstvo	1098	980	1423	2278	2816
% podíl	35,2	21,1	32,2	34,1	46,8
Bezpečnost státu a právní ochrana	44	220	31	71	102
% podíl	1,4	4,7	0,7	1,1	1,7
Všeobecná veřejná správa a služby	1466	1498	2117	2052	1599
% podíl	46,9	32,2	47,9	30,7	26,6
Zemědělství, lesní hospodářství, rybářství	-	5	0	0	-
% podíl	-	0,1	0	0	-
Výdaje celkem	3123	4655	4416	6685	6017

Zdroj: internetový zdroj monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování

Obec Palonín vynakládá největší část prostředků na všeobecnou veřejnou správu a služby, a to 36,9 % (cca 5 050 Kč na obyvatele). Služby pro obyvatelstvo tak zaujímají až druhou příčku, s podílem 33,9 % na celkových výdajích, což na obyvatele činí necelých 5 tis. Kč. Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství zaujímají až třetí pozici (podíl 27,3 % a hodnota 4 100 Kč na obyvatele). Na bezpečnost státu a právní ochranu (1,92 %), a na zemědělství a lesní hospodářství byla vynaložena v roce 2012 částka 5 tis. Kč. V ostatních letech byla na tyto skupiny výdajů vynaložena nulová částka.

Čistě klesající nebo rostoucí charakter dle vyjádření v absolutních hodnotách nemá žádná sledovaná skupina výdajů. Kolísavý charakter mají všechny sledované skupiny výdajů.

3.8 Rozpočtový výhled rozpočtu obce Palonín

Pro lepší orientaci je v Tab. 3.17 zobrazen rozpočtový výhled obce Palonín, zpracovaný pro období 2016 – 2018. Obec Palonín má zveřejněný rozpočet pouze do roku 2018, tudíž nedodržuje pravidla zákona č. 250/2000 Sb., kde §3 říká, že povinností obce je sestavit střednědobý výhled na 2 až 5 let po roce, na který se sestavuje roční rozpočet.

Tab. 3.16: Rozpočtový výhled obce Palonín na rok 2016 – 2018 (v tis. Kč)

Položka	Rok		
	2016	2017	2018
Tř. 1 Daňové příjmy	3 500	3 500	3 500
Tř. 2 Nedaňové příjmy	670	680	680
Tř. 3 Kapitálové příjmy	-	-	-
Tř. 4 Přijaté transfery	68	68	68
Příjmy celkem	4 238	4 248	4 248
Tř. 5 Běžné výdaje	4 238	4248	4 248
Tř. 6 Kapitálové výdaje	-	-	-
Výdaje celkem	4238	4248	4248
Tř. 8 Financování	0	0	0

Zdroj: rozpočtový výhled obce Palonín, vlastní zpracování

Rozpočtový výhled obce Palonín byl sestavován v roce 2014, a od tohoto roku nebyla provedena žádná aktualizace. Dostupný rozpočtový výhled podává informace o předpokládaném hospodaření obce do roku 2018. Město si klade za cíl mít vyrovnaný rozpočet. Výši daňových příjmů počítá beze změny, nedaňové příjmy by mohly nepatrně narůst, s kapitálovými příjmy ve výhledu obec nepočítá. Přijaté dotace jsou rovněž beze změny. Z celkových příjmů tvoří daňové příjmy největší podíl. U běžných výdajů obec počítá s nepatrným nárůstem v roce 2017 a 2018 oproti roku 2016.

Vzhledem k tomu, že zde není reálný výhled na další roky, lze očekávat, že i při nezměněných pravidlech hospodaření obce a RUD, bude docházet k mírnému navyšování příjmů obce a na druhé straně budou výdaje ovlivněny inflací. Možnosti využití vlastních zdrojů na investice v dalších letech se budou pohybovat zhruba na stejné úrovni rozpočtu.

V roce 2017 má obec v plánu opravu střechy hasičské zbrojnice, doplnění dětského hřiště, renovaci parketové podlahy v KD, opravu větních hodin a opravu místní komunikace. V roce 2018 byla naplánována výměna střešní krytiny, poškození krovu a klempířských prvků kostela sv. Josefa, výstavba nových chodníků a revitalizace veřejné zeleně. Na roky 2018 – 2022 je naplánována výstavba ČOV, splašková kanalizace a příprava výstavby nových RD.

S ohledem na rozpočet, by měla obec přednostně vybírat k realizaci aktivity, na které se podaří získat finanční zdroje mimo rozpočet obce (z fondů EU, z krajských a dotačních titulů). Méně náročné projekty by mohly být řešeny podle okolností, např. rozfázováním jejich realizace do delšího období, nebo odložením na pozdější dobu, případně omezením rozsahu projektu tak, aby se snížila jeho finanční náročnost.

4 NÁVRH FINANCOVÁNÍ VÝSTAVBY KANALIZACE

4.1 Současný stav kanalizace v obci Palonín

V celé obci Palonín je vybudována jednotná kanalizace, která je rozvržena do šesti staveb, včetně čističky odpadních vod (dále jen ČOV). Systém kanalizace byl uvažován jako jednotný, prozatím jsou na kanalizaci zaústěny jen dešťové vody. Dnes má obec asi 5, 430 m kanalizačního potrubí. Odpadní vody jsou zatím likvidovány v tumpách a popř. čištěny v septicích, s přepadem do dešťové kanalizace. Některé rodinné domky mají vybudovány jímky na vyvážení. V obci jsou vybudovány dvě domovní čistírny, není zde vybudována ČOV, kanalizace je na okraji obce, za silničním tělesem zaústěna do Palonínského potoka. Pro obec je nutné vybudovat ČOV, která bude navržena tak, aby splňovala platnou legislativu na základě nařízení vlády č. 401/2015 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech. Předpokladem je mechanicko-biologická čistička ČOV pro 500 ekvivalentních obyvatel.

4.2 Navrhovaný stav kanalizace v obci Palonín

Z důvodu nevyhovujícího stavu kanalizace se zastupitelstvo obce Palonín rozhodlo začít přípravu díla „Splašková kanalizace a ČOV v obci Palonín“. Práce byly zahájeny vypracováním projektové dokumentace, která je v souladu se zákonem č. 274/2001 Sb., (zákon o vodovodech a kanalizacích) a prováděcí vyhláškou č. 428/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a je v souladu s obecnými požadavky na výstavbu. Technické parametry nových úseků kanalizace a vodovodu musí dodržet příslušné technické normy a předpisy.

Územní plán navrhuje systém oddílné kanalizace. Stávající stav dešťové kanalizace bude ponechán se zaústěním do Palonínského potoka, a bude odvádět pouze dešťové vody. Splašková kanalizace je navržena v celém rozsahu zastavěného území obce. Ostatní části stokové sítě jsou upřesňovány v podrobné projektové dokumentaci.

- Předpokládaná délka splaškové kanalizace – 2500 m,
- Počet nemovitostí k připojení ke splaškové kanalizaci – 150.

Celkové náklady projektu

Celkové výdaje na tuto investiční akci mohou být rozděleny na uznatelné náklady a neuznatelné náklady. Předpokládané náklady na výstavu kanalizace v obci Palonín jsou zobrazeny v následující Tab. 4.1.

Tab. 4.1: Předpokládané výdaje výstavby kanalizace s ČOV v (Kč)

Výdaje	Částka
Celkové uznatelné náklady	30 013 100
Celkové neuznatelné náklady	5 352 480
Celkové náklady na projekt	35 365 580

Zdroj: vlastní zpracování dle projektové dokumentace

Celkové náklady na výstavbu splaškové kanalizace s ČOV v obci Palonín činí 35 365 580 Kč, z toho jsou neuznatelné výdaje vyčísleny na 30 013 100 Kč a uznatelné výdaje na 5 352 480 Kč.

Rozlišení výdajů na uznatelné a neuznatelné je velmi důležité. Uznatelnými výdaji se rozumí výdaje, které nemohou být spolufinancovány ze strukturálních fondů. Tyto výdaje jsou vždy financovány z vlastních zdrojů žadatele, a musí být vykázány ve finančním plánu projektu. Do neuznatelných výdajů v rámci realizace projektu výstavby splaškové kanalizace s ČOV v obci Palonín jsou zahrnuty výdaje na obnovu státní komunikace, výstavbu chodníků, zařízení staveniště aj.

Uznatelnými výdaji se rozumí ty výdaje, které jsou v souladu s evropskou a českou legislativou, a s operačními programy včetně navazujících dokumentů. Tyto výdaje, nazývané rovněž jako způsobilé výdaje, mohou být hrazeny z finančních prostředků strukturálních fondů EU na programové období 2014 – 2020. Takovéto výdaje musí být přiměřené, a musí být zachovány pravidla efektivního, hospodárného, účelného vynakládání s veřejnými prostředky.

4.3 Zdroje financování investiční akce

Následující kapitoly jsou věnovány celkové podstatě diplomové práce, neboť jsou v nich řešeny otázky, jak, a za jakých podmínek lze financovat výše popsanou investiční akci. Rozhodnutí města o realizaci investičního projektu je velmi zásadní, a je spojeno s nutností výběru vhodného způsobu financování vzhledem k náročnosti investičního díla. Obec, respektive zastupitelstvo obce, musí předem zvolit vhodné financování, aby nedocházelo k velkému zadlužování města. Musí důkladně analyzovat případné dopady na rozpočet obce, cash-flow apod.

Zdrojů, ze kterých obec může čerpat, je hned několik. Prostředky na výstavbu splaškové kanalizace a ČOV lze získat dle původu z cizích, nebo vlastních zdrojů. Při použití vlastních zdrojů se musí věnovat pozornost především rozpočtu obce, ze kterého bude patrné, zda je tento případ reálný. Financování takto velké investiční akce v malých obcích, které mají výnosy pouze z běžných příjmů, opakujících se v každém roce, případně naspořené prostředky z minulých let, není reálný. Nabízí se proto užití cizích zdrojů, kdy obce mohou žádat o poskytnutí úvěru, dotace, návratné finanční výpomoci, či komunálních dluhopisů. Dotace mohou být poskytnuty z národních zdrojů (z rozpočtů krajů, ze státního rozpočtu, ze státních fondů), nebo z fondů Evropské unie. Podmínkou poskytnutí dotačního titulu je vyplnění žádosti o dotaci na předepsaný formulář, a příprava všech povinných příloh. V neposlední řadě mohou obce čerpat úvěry, které jim poskytují komerční banky, pro které jsou obce vzhledem k jejich solventnosti atraktivní klientelou. Jsou jim proto poskytovány výhodnější podmínky, oproti podnikům, v podobě relativně nižší úrokové sazby. Financování prostřednictvím bankovního úvěru, resp. dotace, je obvykle spojeno s užitím vlastních prostředků obce.

4.3.1 Financování vlastními zdroji

První možný způsob je financování výstavby kanalizace v obci Palonín zcela z vlastních prostředků obce, což znamená, že finanční prostředky budou čerpány pouze z jejího rozpočtu. Jednalo by se o nejjednodušší variantu, a obec by tak použila na úhradu výdajů pouze svoje příjmy, a nebyla by nucena vyhledávat finanční prostředky jinde. Financování takto velkého investičního projektu je nereálné, neboť by to obnášelo velký zásah do rozpočtu hospodaření obce, a následné promítnutí na dalších investicích. V první řadě obec zajišťuje základní služby pro obyvatelstvo, jako jsou: veřejné osvětlení, oprava a údržba komunikací, údržba zeleně, opravy budov v majetku obce, odvoz opadů apod. Obec by tedy musela na výstavbu kanalizace šetřit, omezit tyto běžné výdaje na chod obce, a pozastavit jiné

plánované investiční akce v obci. Mezi vlastní zdroje patří daňové příjmy, nedaňové příjmy a kapitálové příjmy, což jsou příjmy z prodeje majetku, a v neposlední řadě přebytky hospodaření z minulých let. Předchozí analýza hospodaření obce Palonín (Tab. 3.14), uvádí, že za období 2011 – 2015 činily průměrné kapitálové výdaje 956, 8 tis Kč. Pokud by obec tuto částku každoročně naspořila, musela by na tuto investiční akci spořit 37 let. Není tedy absolutně reálné, aby se podařilo obci tuto akci financovat bez jakékoliv pomoci. Nelze brát ani v úvahu, že by obec mohla financovat investiční akci z přebytku minulých let, protože v jiných letech byly kryty těmito přebytky záporné salda. Na základě rozpočtového výhledu obce (Tab. 3.16) nelze předpokládat, že by obec mohla financovat tuto akci omezením jiných investičních akcí, protože na příští roky nemá uvedené žádné kapitálové výdaje.

Další možností, jak získat finanční prostředky prostřednictvím vlastních zdrojů, je prodej nebo pronájem nepotřebného majetku obce. Výhodou této varianty je, že obec získá poměrně rychle potřebné finanční prostředky, a bude schopna projekt financovat z vlastních zdrojů, aniž by došlo k jejímu zadlužení. Všechny stavby ve vlastnictví obce jsou plně využívány, proto je reálnější prodej pozemků. Hodnota pozemků ve vlastnictví obce činí pouze 2 820 tis. Kč.³⁵ Tato částka je tudíž pro financování příslušné investiční akce nedostačující.

Pokud by obec chtěla realizovat tuto akci, nabízí se doporučení o zvýšení příjmů obce a:

- Počtu obyvatel – v obci mohou bydlet obyvatelé, kteří tu sice žijí, ale hlášení jsou k trvalému pobytu jinde (např. se nově přistěhovali). Obec by měla usilovat o přihlášení těchto lidí k obci.
- Daně z nemovitosti – obec může zvýšit koeficient v zákonem daném limitu obecně závaznou vyhláškou.
- Počtu zaměstnanců, kteří mají v obci místo výkonu práce.

Těmito různými faktory by mohla obec Palonín zvýšit své příjmy a naspořit z nich tak peníze na úhradu kanalizace vlastními prostředky, a tím splácet úvěr. Na základě výše uvedených skutečností lze konstatovat, že z ekonomických důvodů nelze tak rozsáhlý investiční záměr, jako je výstavba vodovodu a splaškové kanalizace s ČOV, plně financovat z vlastních zdrojů obce, a to ani při odložení všech ostatních investičních akcí. Přestože rozbor vlastních zdrojů obce řešení výstavby kanalizace nepřinesl, poskytl cenné informace pro další návrhy variant finančního zajištění projektu.

³⁵ Rozvaha obce Palonín pro rok 2016

4.3.2 Financování prostřednictvím dotací

Vzhledem k tomu, že vlastní prostředky na vybudování kanalizace v obci Palonín nestačí, nabízí se další možnosti spolufinancování projektu z jiných zdrojů, kterými mohou být návratné finanční výpomoci, úvěry a dotace. Právě dotacemi, které jsou poskytovány z rozpočtu vyšší vládní úrovně nižším úrovním, se zabývá následující část práce.

V současné době může být obci přidělena na úhradu částí nákladů investiční akce kapitálová dotace ze státního rozpočtu, z rozpočtových kapitol některých ministerstev, z krajských rozpočtů, a po vstupu ČR do EU rovněž z fondů Evropské unie. Nejedná se o nárokové dotace, které obec dostává automaticky na výkon státní správy, ale o nenárokové dotace, o které musí žádat pomocí řádně vyplněné žádosti. Dotace bývají zpravidla poskytovány jednotlivými ministerstvy, státními fondy apod., na základě dotačních titulů, které v sobě zahrnují celou řadu stanovených podmínek k přidělení dotace. Mezi takové podmínky patří např. spolufinancování obcí. Prostředky z dotačních programů zpravidla nepokrývají veškeré náklady spojené s provedením investičního záměru. Je zakázáno užití více dotací pro financování jednoho projektu

Jak vyplývá z předchozí analýzy hospodaření, výnosy z dotací se na celkových příjmech podílely v průměru téměř 15 %. Důležitostí dotací při financování obecních projektů můžeme vyhodnotit z přijatých investičních transferů za 5 let, se sumou kapitálových výdajů za stejné období. Zatímco výše investičních dotací dosáhla částky 2,775 mil. Kč, suma kapitálových výdajů činila 4,784 mil. Kč, z čehož lze říci, že dotace se na financování investic podílely 58 %. Na základě těchto poznatků lze usuzovat, že dotační programy by mohly být jednou z možností, jak lze financovat výstavbu kanalizace a ČOV v obci.

Možnosti čerpání finančních prostředků z národních a evropských dotačních programů, které by bylo možné získat na realizaci projektu splaškové kanalizace a ČOV v obci Palonín, jsou popsány v následující části práce.

Dotace od Olomouckého kraje

Olomoucký kraj poskytuje účelovou dotaci ze svého rozpočtu prostřednictvím **Fondů na podporu výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury na území Olomouckého kraje 2017**. *„Cílem dotačního programu je podpora aktivit vedoucích ke snížení množství vypouštěného znečištění do podzemních a povrchových vod z komunálních bodových zdrojů znečištění, zvýšení počtu obyvatel zásobovaných pitnou vodou v odpovídající kvalitě a množství, zabezpečení stability dávek pitné vody a obnova environmentálních,*

vodohospodářských funkcí území v Olomouckém kraji ve veřejném zájmu a v souladu s cíli Olomouckého kraje.“³⁶

Žadatelem o dotaci mohou být obce v územním obvodu Olomouckého kraje, o velikosti do 2 000 EO, nebo i větší, pokud se projekt realizuje v místní části s méně než 2 000 EO a celkový počet obyvatel obce je menší než 3 000. Podpora je určena i dobrovolným svazkům obcí, které jsou registrovány se sídlem na území Olomouckého kraje, a zajišťují akci pro obec do velikosti 2 000 EO, nebo i větší, pokud se akce týká jejich místních částí s méně než 2 000 EO, a celkový počet EO obce je menší než 3 000 obyvatel.

Dotaci v rámci tohoto dotačního titulu je možné získat na:

- výstavbu, dostavbu, rekonstrukci a intenzifikaci ČOV včetně kořenových ČOV, kde k realizaci budou splněny ukazatele jakosti vypuštěné odpadní vody, stanovené příslušným vodoprávním úřadem,
- výstavbu kanalizace spojenou s výstavbou ČOV (v případě výstavby nové kanalizace nebo ČOV musí být zajištěno připojení minimálně 50 EO),
- výstavbu a dostavbu kanalizace, za předpokladu, že odpadní vody budou odváděny a čištěny na již existující a kapacitně vyhovující ČOV³⁷ (v případě výstavby nové kanalizace nebo ČOV musí být zajištěno připojení minimálně 50 EO, v případě dostavby či rozšíření kanalizace musí být počet připojených EO po realizaci akce vyšší než před její realizací).

Žadatel nemá v žádném případě na dotaci právní nárok, o přiznání dotace rozhoduje zastupitelstvo Olomouckého kraje.

Dotace, kterou má žadatel získat, je finančně limitována částkou 3 000 000 Kč. Minimální účast uchazeče vychází z předpokládaných užitelných výdajů a činí 50 %. Využití dotace od Olomouckého kraje je pro obec výhodné. Podpora je vynakládána na 3 typy podporovaných akcí. Investičního projektu v obci Palonín se týká bod 2. Výstavba kanalizace spojenou s výstavbou ČOV. Je patrné, že obec Palonín splňuje podmínky této krajské podpory, neboť její počet obyvatel je menší než 2 000 EO. Podpora je určena rovněž svazkům

³⁶ OLOMOUCKÝ KRAJ. *Krajské příspěvky a dotace [online]. 2017 [cit 2017-04-02]. Fond na podporu výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury na území Olomouckého kraje 2017. Dostupné z : <<https://www.kr-olomoucky.cz/vystavba-dostavba-intenzifikace-cistiren-odpadnich-vod-vcetne-korenovych-cistiren-odpadnich-vod-a-kanalizaci-prijem-zadosti-30-3-13-4-cl-3778.html>>.*

³⁷ OLOMOUCKÝ KRAJ. *Krajské příspěvky a dotace [online]. 2017 [cit 2017-04-02]. Fond na podporu výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury na území Olomouckého kraje 2017. Dostupné z : <<https://www.kr-olomoucky.cz/vystavba-dostavba-intenzifikace-cistiren-odpadnich-vod-vcetne-korenovych-cistiren-odpadnich-vod-a-kanalizaci-prijem-zadosti-30-3-13-4-cl-3778.html>>.*

obcí. Tady by přicházelo v úvahu vytvořit dobrovolný svazek obcí s jednou nebo více obcemi a vybudovat tuto akci společně.

Dotace z Operačního programu Třivotní prostředí

Fond, který byl připraven Státním fondem Třivotního prostředí a Ministerstvem Třivotního prostředí ve spolupráci s Evropskou komisí, nabízí na období 2014 – 2020 finanční prostředky prostřednictvím Operačního programu Třivotní prostředí (dále jen OPŤP). Fond je zaměřen na ochranu a zlepšování kvality třivotního prostředí, a tím i zdraví obyvatelstva. OPŤP tvoří 5 prioritních os, které vyjadřují, jaké typy projektů mohou být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny. Pro projekt „Splašková kanalizace a ČOV obce Palonín“ je vhodná **prioritní osa 1 – Zlepšování kvality vod a snižování rizika povodní**. Tato prioritní osa je určena především na projekty, které jsou zaměřeny na snížení znečištění povrchových a podzemních vod, na zlepšení jakosti a dodávek pitné vody pro obyvatelstvo, na zajištění povodňové ochrany a snížení rizika povodní. Na tento program bylo vyčleněno více než 768 milionů eur.

Žadatelem o podporu se mohou stát především kraje, obce, příspěvkové organizace, organizační složky státu, státní podniky, vysoké školy a školská zařízení, veřejné výzkumné instituce a obchodní společnosti.

Podpora v rámci této prioritní osy je poskytována s maximální hranicí do výše 85 % z celkových způsobilých výdajů projektu.

Tento dotační program je pro obec Palonín velmi výhodný a vzhledem k finanční náročnosti projektu i velmi příznivý. Proto je doporučeno čerpání podpory z tohoto dotačního programu.

4.3.3 Financování projektu formou úvěru

Další možný způsob, jaký může obec Palonín využít k financování výstavby kanalizace je přijetí úvěru od některého peněžního ústavu. Obec je obecně považována za méně rizikového klienta, proto se přístup k úvěru dá považovat za snadný, a banka obci nabízí výhodnější podmínky oproti fyzickým nebo právnickým osobám. Úvěr je spojen s úrokovým zatížením, které má nepříznivý vliv na hospodaření obce, neboť mimo splátky jistiny je potřeba uhradit i úrok, který představuje dodatečné náklady na realizaci dané investiční akce. Přijetí úvěru je podmíněno schválením zastupitelstvem obce. Pokud je úvěr schválen, uzavře obec s daným peněžním ústavem úvěrovou smlouvu, která obsahuje práva a povinnosti spojené s tímto právním vztahem. Obec bude za svoje závazky ručit zpravidla svým majetkem, budoucími příjmy, třetí osobou, nebo cennými papíry z portfolia.

V České republice se v současné době obcím nabízí hned několik typů úvěru, dle jejich účelu, resp. doby splatnosti (krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé úvěry). Krátkodobé úvěry se využívají k překlenutí časového nesouladu mezi příjmy a výdaji v průběhu rozpočtového období, jsou využívány na dobu do 1 roku a obce je využívají nejčastěji. Střednědobý úvěr se splatností do 10 let se využívá pro financování investičních akcí, u kterých se předpokládá jejich zhodnocení. K zajištění financování investičních akcí s nepřímou návratností se využívají dlouhodobé úvěry.

Pro financování výstavby kanalizace a ČOV v obci Palonín se jeví jako vhodné využití nabídky úvěru od Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s., nebo Komerční banky, a.s. Tyto dvě banky se jeví jako nejvýhodnější už jen z toho důvodu, že obec Palonín má u nich vedené své účty a rovněž proto, že tyto dva peněžní ústavy přímo nabízí speciální finanční produkty přímo určené k financování investičních akcí obcí. Na zkoumání nabídek těchto bank se zaměřuje následující část práce.

- **Úvěrové produkty Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s.**

Tato banka nabízí obcím dva programy určené přímo na financování infrastruktury obcí. Jedná se o zvýhodněné dlouhodobé úvěry OBEC 2 a úvěr z Regionálního rozvojového fondu, jejichž cílem je financování investic k zachování a rozvoji infrastruktury obcí.

Municipální úvěr v programu OBEC 2

Tento program je vyhlášen Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou, a.s., a jeho financování je zajišťováno ve spolupráci s Rozvojovou bankou Rady Evropy. Výše úvěru se pohybuje minimálně od 8 mil. a maximálně do 130 mil. Kč, s pevnou nebo pohyblivou úrokovou sazbou. Doba splatnosti činí až 15 let od data podpisu smlouvy o úvěr. Úvěr lze čerpat až po dobu 30 měsíců od data podpisu smlouvy. Příjemcem podpory mohou být města a obce na území České republiky a svazky obcí vytvořené na základě zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Výhodou tohoto projektu je výhodná úroková sazba, odklad splátky jistiny úvěru a možnost předčasného splácení úvěru či jeho části bez sankce a poplatků.³⁸

Úvěr z Regionálního úvěrového fondu

Druhým zvýhodněným úvěrem, který Českomoravská záruční a rozvojová banka obcím nabízí, je úvěr z Regionálního úvěrového fondu. Tento úvěr je určen městům a obcím na území české republiky, s výjimkou hlavního města Prahy a statutárních měst, svazkům

³⁸ ČESKOMORAVSKÁ ZÁRUČNÍ A ROZVOJOVÁ BANKA, a.s. Produkty a služby [online]. [cit.2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.cmzrb.cz/produkty-a-sluzby>

obcí vytvořeným podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, s výjimkou těch, jejichž členem je hl. město Praha nebo statutární město. Výše úvěru může být maximálně do 30 mil. Kč., s dobou splatnosti maximálně 10 let od zahájení splácení jistiny.³⁸

- **Úvěrové produkty Komerční banky, a.s.**

Komerční banka, a.s., nabízí hned několik finančních produktů, zaměřených na investiční potřeby obcí. Nejvýhodnější se jeví produkty **Municipální investiční úvěr** v Kč nebo EUR a druhý produkt **EuroMuni**.

Municipální investiční úvěr v Kč nebo EUR

Municipální investiční úvěr je dlouhodobý úvěr, vedený v českých korunách nebo v měně euro, s pevným nebo pohyblivým úročením. Tento úvěr umožňuje financovat náročné investiční akce k rozvoji municipalit, a řešit předfinancování dotací nebo pořízení a obnovu hmotného i nehmotného majetku, včetně dotovaných projektů. Banka nabízí jednorázové či postupné splácení úvěru dle smluvních podmínek.³⁹

Pro financování projektů podporovaných z fondů EU má banka speciální program PONTE II, který je rovněž určen pro města, obce, jejich svazky, kraje a jimi zřízené příspěvkové organizace, či jimi založené právnické osoby. Program umožňuje získání dvou typů úvěru, z nichž jeden slouží k předfinancování projektu dotovaného z EU i z jiných zdrojů, druhý pak má formu standardního úvěru na spolufinancování projektu dotovaného z EU nebo i z jiných zdrojů. Úvěr určený k předfinancování projektu, který může být krátkodobý nebo střednědobý, s pohyblivou úrokovou sazbou, slouží k řešení časového nesouladu mezi čerpáním dotací z fondů EU i jiných zdrojů, a nutností hradit výdaje projektu. Jistinu může obec splácet zejména z dotace čerpané z fondů EU či jiných zdrojů, nebo z vlastních prostředků obce. Standardní úvěr na spolufinancování projektu slouží k financování těch výdajů projektu, které nejsou kryty dotací z fondů EU či jiných zdrojů. Jedná se o střednědobé až dlouhodobé úvěry, s pevnou nebo pohyblivou úrokovou sazbou. Splácení jistiny probíhá podle splátkového kalendáře, který je smluvně stanoven. Oba tyto typy úvěrů lze čerpat jednorázově či postupně, k přímým platbám na účet dodavatele, v odůvodněných případech mohou být prostředky převedeny na účet obce. Splácení úroků probíhá měsíčně nebo čtvrtletně, případně dle termínů sjednaných v úvěrové smlouvě u obou druhů úvěrů.³⁹

³⁹ KOMERČNÍ BANKA, a.s. *Veřejná správa: Financování*. [online]. [cit.2017-04-07]. Dostupné z: <https://www.kb.cz/cs/uvery-a-financovani/financovani-investic/municipalni-investicni-uver-v-kc-nebo-v-eur/?ref=999011002>

Bankovní instituce v ČR nabízí velkou škálu úvěrových produktů k dlouhodobému financování. Dvě výše uvedené banky byly vybrány z toho důvodu, že obec Palonín má u nich zřízené účty, tudíž je větší předpoklad, že půjde žádat o úvěr do jedné z těchto institucí. Při rozhodování úvěru by se měly města zabývat především výši úroků, pořadovanými zárukami a splatností úvěru.

4.3.4 Další formy financování

Public Private Partnership

Další variantou finančního zajištění investiční akce by mohla být moderní spolupráce soukromého a veřejného sektoru, tzv PPP⁴⁰. Soukromý investor by postavil kanalizaci a ČOV v obci Palonín na svoje náklady, staral by se o její provoz a vybíral užitavelský poplatek, který by pro něj představoval výnos. Vodným a stočným by byly pokryty výdaje, které investor musel vynaložit na realizaci projektu. Po splacení nákladů a získání určitého přiměřeného zisku by kanalizace přešla do vlastnictví obce (např. po 15 letech od dokončení stavebních prací a zahájení provozu). Výhodou tohoto způsobu zajištění investiční akce je fakt, že by se obec nemusela vzdát svého majetku, ani vynakládat v podstatě žádné finanční prostředky a projekt by byl i přesto realizován. Bohužel nevýhodou je, že kanalizace se týká pouze 341 obyvatel. Při těchto celkových nákladech na investiční akci, nutností držet vodné a stočné na sociálně únosné úrovni, by investice byla vratná za více jak 15 let. Partnera pro realizaci projektu by obec s největší pravděpodobností v soukromém sektoru nenašla.

4.4 Navržená varianta financování

Po vstupu ČR do EU se otevřelo mnoho cest k dotačním titulům, které jsou poskytovány právě z fondů EU. I když existuje několik možností, jak financovat takto nákladné investiční akce, obce se většinou rozhodují vzhledem k velikosti jejich rozpočtu pro financování s využitím dotací. Program, na který je tato diplomová práce zaměřena, je určen na období let 2014 – 2020. Všechny dotační programy jsou omezeny jak dobou, na kterou jsou tyto peněžní prostředky poskytnuty, tak i finančními prostředky. Může se tedy stát, že některý program bude finančně vyčerpán dříve, než uplyne jeho doba ukončení. V předchozí kapitole byl proveden rozbor možných zdrojů financování investiční akce.

Programem, ze kterého by obec Palonín mohla získat dotaci, je Operační program Třívodní prostředí. Z tohoto programu lze získat 85 % částky uznatelných nákladů projektu. K této dotaci může obec Palonín žádat rovněž o dotaci z Olomouckého kraje, prostřednictvím

⁴⁰ Zkratka anglického významu Public Private Partnership

Fondu na podporu výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury na území Olomouckého kraje 2017. Výše poskytnuté podpory činí maximálně 50 % z vlastního podílu. Částka poskytnutá Olomouckým krajem nesmí převýšit hodnotu 3 mil. Kč. Zbývající částku musí město uhradit ze svých zdrojů. V diplomové práci je uvedena investiční akce obce Třeština, která je velikostí jak v počtu obyvatel, tak i velikostí rozpočtu blízka obci Palonín. Na základě provedeného souboru dochází k závěru, že nejjednodušší formou financování kanalizace je vstup do dobrovolného svazku obcí s jinou obcí a podání společné žádosti o dotaci. Pokud by druhá obec neměla zájem, může obec zkusit požádat o dotaci sama.

Vlastní zdroje obce se k zajištění takto nákladného investičního projektu ukázaly jako nedostatečné. Převážně úvěrové financování celé akce nemůže být doporučeno s ohledem na jiné plánované akce, které byly uvedeny. Další zadlužování by mohlo obec Palonín vyloučit z možnosti ucházet se o dotace, a tím pádem ji připravit o cenný zdroj financování kapitálových výdajů, což by ohrozilo její budoucí rozvoj. Realizace výstavby kanalizace v obci Palonín, závisí na schválení žádosti obce o finanční podporu v rámci Operačního programu Třívodního prostředí a z dotací od Olomouckého kraje.

Celkové náklady investiční akce činí 35 365 580 Kč. Ze zmíněného programu je poskytována podpora do výše 85 %. Obec se na financování projektu musí podílet tedy 15 % vlastních prostředků z celkových způsobilých veřejných výdajů. Je patrné, že v případě pozitivního vyřízení žádosti o dotaci bude částka, kterou obec obdrží, závislá na hodnotě způsobilých výdajů. Obvykle nejsou výdaje přijaty jako „uznatelné“ v plné výši, proto lze předpokládat, že obdržená dotace pokryje méně než 85 % uvedených celkových nákladů na investiční akci. Následující tabulka zobrazuje příklady finančního zajištění projektu při vybraných úrovních přiznané dotace.

Tab. 4.2: Financování kanalizace v obci Palonín

Zdroj	Prostředky	
	podíl v %	částka v Kč
OPTP	72	25 511 135
Dotace Olomoucký kraj	9	3 000 000
Vlastní prostředky	4	1 501 965
Uznatelné náklady	-	30 013 100
Vlastní zdroje	15	5 352 480
Neuznatelné náklady	-	5 352 480
Náklady celkem	100	35 365 580

Zdroj: vlastní zpracování

Návrh tabulky vychází z předpokladu, že obec obdrží nejvyšší možnou dotaci z OPŤP, a to ve výši 85 % z celkových uznatelných nákladů, a také dotaci z Olomouckého kraje v nejvyšší výši. Celková částka, kterou obec obdrží ve výši dotací je 28 511 135 Kč. Zbývající náklady 1 501 965 Kč musí město financovat ze svých zdrojů. Část těchto prostředků může město financovat pomocí přebytků z minulých let – ve sledovaném pětiletém období (Tab. 3.11) je přebytek v součtu 411 tis. Kč. Zbylé finanční prostředky může obec získat zvýšením svých příjmů z podkapitoly 4.4.1 nebo omezením kapitálových výdajů.

I přes variantu, že část nákladů bude obec financovat z přebytku hospodaření z minulých let, je celková výše zbývajících nákladů projektu příliš velká. Proto se nabízí možnost zbylých 6,4 mil. Kč financovat pomocí úvěru. Obec má možnost půjčit si finanční prostředky u kterékoliv bankovní instituce dle svého rozhodnutí. Předpokladem však je, že obec bude čerpat úvěr od Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s. nebo od Komerční banky, a.s. podle výhodnější úvěrové smlouvy. Berme předpoklad, že si úvěr vezme od Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s. za podmínek, které byly rozebírány v podkapitole 4.4.3. Výše splátek je vypočtena podle vzorce anuity 4.1.

$$S = D \cdot \frac{r}{1 - v^n} \quad (4.1)$$

Kde S je splátka úvěru, D je hodnota úvěru, r je úroková míra, v je diskontovaný faktor [$v=1/(1+r)$]. Předpokládáme, že se bude jednat o úvěr na dobu 10 let a počítá se s navrženou variantou úrokové sazby 3 %. S předpokladem, že může být i úrok nižší. Výše úvěru činí 6,3 mil. Kč. Dosazením do vzorce vyjde výše splátky 719,8 tis. Kč, což vzhledem k příjmům kolem 6 milionů a k rozpočtovým možnostem obce Palonín, je přijatelná částka. Nebo může obec zvolit financování na dobu 15 let, kde by výše splátky činila 515,4 tis. Kč.

Nevýhoda této formy financování je spatřována již na počátku celé investiční akce, jelikož žadatel o dotaci musí splnit mnohdy velmi náročné podmínky k tomu, aby danou dotaci obdržel, což pro obec představuje vynaložení poměrně vysokých nákladů, které by mohla vynaložit účelněji. Celý proces od žádosti o dotaci, po vyplacení finančních prostředků na účet obce, je velmi zdoluhavý a mnohdy trvá až 3 roky. Dalším problémem je spolufinancování z vlastních zdrojů, což pro obec Palonín znamená, že se přijetím úvěru na

dlouhou dobu zadluží. Ročně tedy bude muset vynakládat ze svého rozpočtu nejen finanční prostředky na splácení svých závazků, ale také na provoz, údržbu vodovodu, kanalizace a ČOV.

Dotace, které jsou na tuto akci poskytovány, označujeme jako tzv. zpětné dotace. Obec si tedy musí zajistit úvěr na předfinancování akce ve výši, která pokryje celkové náklady. Po dokončení projektu a splnění veškerých náležitostí obec obdrží zmíněnou získanou dotaci z EU.

Pokud by byla žádost obce o dotaci v Operačním programu Třívotního prostředí zamítnuta, doporučuje se odložení realizace projektu a opětovné podání žádosti ve spojení s jinou obcí (jako Dobrovolný svazek) tak, aby se zvýšil počet obyvatel napojených na kanalizace. Zvýšila by se tak možnost dotaci získat, z hlediska ekonomického by se nezatěžoval tolik obecní rozpočet, a zároveň by musely být splněny podmínky technického řešení výstavby kanalizace.

5 ZÁVĚR

Postavení obcí v ČR je upraveno zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích. Z tohoto zákona vyplývá, že obec je územním samosprávným společenstvím občanů, veřejnoprávní korporací, jejímž hlavním posláním je péče o všestranný rozvoj jejího území a potřeby jejích obyvatel, čehož může mj. dosáhnout zlepšováním své stávající infrastruktury, případně budováním infrastruktury zcela nové. Jedná se o opravy a budování chodníků, cyklostezek, vodovodů a kanalizací, sportovišť, zateplování obecních budov apod. Lze najít velké množství projektů, které by byly přínosem pro obyvatelstvo, nicméně narátíme na fakt, že prostředky obcí jsou omezené. Odpovědné osoby proto musí při rozhodování o tom, který projekt bude realizován, a který nikoliv, myslet na nákladnost a užitečnost jednotlivých investičních akcí.

Tématem diplomové práce je financování investičního projektu výstavby Splaškové kanalizace a čističky odpadních vod v obci Palonín, s celkovými náklady 35, 4 mil. Kč. Tento projekt byl zvolen z důvodu velkého prospěchu vybrané investiční akce pro místní obyvatelstvo, a potřeby najít prostředky k financování realizace této nákladné investice.

Dílčím cílem diplomové práce je zhodnotit hospodaření obce Palonín za období 2011 – 2015. Na základě tohoto rozboru bylo zjištěno, že celkové příjmy obce se pohybují od 3 do 6 mil. Kč, přičemž jejich kolísavá tendence je ovlivněna především přijatými dotacemi. Ty nejsou nejvýznamnější položkou na příjmové straně, mají ovšem zásadní vliv na celkovou výši rozpočtu. V letech 2013 a 2015, kdy byly celkové příjmy nejvyšší, dosahovaly i dotace vyšších hodnot, než v ostatních letech. Největší příjmy měly obce k dispozici v roce 2011 a v roce 2012. Jednoznačně nejdůležitějším zdrojem pro obecní rozpočet jsou daňové příjmy, které se na celkových příjmech podílí téměř z 68 %. Příjmy nedaňové plní obecnou kasu ze 14 %, příjmy kapitálové pak mají při své zanedbatelné výši spíše doplňkový charakter. Hodnota celkových výdajů v hodnoceném časovém intervalu dosahovala výše od 3 do 7 mil. Kč. Jejich převážnou část tvoří výdaje běžné, které se v průběhu let nijak výrazně nemění, oscilující kolem částky 4 mil. Kč. Rok 2014 byl rokem, kdy výdaje dosahovaly nejvyšší částky, nejmenší hodnota byla naopak dosažena v roce 2011. Zbývající část tvoří výdaje kapitálové (investiční), které se projevují značnou variabilitou v čase, a jsou tak hlavní příčinou změn trendu celkových výdajů. Porovnáním celkových příjmů a výdajů byl zjištěn proměnlivý vývoj salda rozpočtu v jednotlivých letech. Hospodaření obce bylo častěji schodkové nežli přebytkové. Z výzkumu vyplývá, že investiční výdaje mají zásadní vliv na vývoj schodku rozpočtu, i na jeho výši. Celkový přebytek lze chápat jako projev dobrého hospodaření obce.

Hlavním cílem diplomové práce bylo nalézt možnosti, které má obec Palonín na financování výstavby kanalizace a čističky odpadních vod na svém území. V práci je pracováno s **hypotézou**, že financování vybrané investiční akce je bez dotačních prostředků obtížné.

Byl proveden rozbor možných vlastních i cizích zdrojů pro financování vybrané investiční akce. Z provedené analýzy bylo zjištěno, že běžné příjmy obce, které se opakují v každém roce, nejsou na finanční zajištění takto nákladného projektu dostačující. Obec nemá ani žádný majetek, který by mohla prodat, tudíž financování z vlastních zdrojů je vyloučeno. Obec proto musí využít i jiné možnosti, které se jí nabízí.

Jedná se o možnost financování projektu pomocí dotací a úvěrů. Z analýzy dotačních titulů vyplynulo, že na vodohospodářský projekt týkající se výstavby vodovodu a kanalizace s ČOV lze čerpat dotaci z OPŽP. Spolu s touto dotací může být obci poskytnuta rovněž finanční podpora od Olomouckého kraje. Předpokladem této varianty je, že město obdrží obě tyto dotace v maximální plné výši. Pokud by byla žádost o dotaci zamítnuta, je doporučena realizace projektu a opětovné podání žádosti v příštích letech. Pro zvýšení šance na poskytnutí se nabízí sdružení obce do dobrovolného svazku obcí, kdy by byly splněny technické parametry na výstavbu kanalizace s obcí Palonín, a zažádání o společnou dotaci. V práci je předložena ukázka financování investiční akce na výstavbu kanalizace a čističky odpadních vod obce Třeština, která je jak velikostí rozpočtu, tak velikostí počtu obyvatel ve stejné kategorii jako obec Palonín, a tuto akci se jí podařilo zrealizovat. O dotaci obec žádala jako Mikroregion ochrany vodních zdrojů Třestav, společně se sousední obcí Stavenice v roce 2014.

Celkové náklady investiční akce činí 35 mil. Kč. Ze zmíněného programu je poskytována podpora až 85 % z celkových způsobilých výdajů projektu, tedy 25 mil. Kč. Zbývající náklady ve výši 6 mil. Kč musí obec financovat z vlastních zdrojů. Částku 400 tis. Kč může obec pokrýt pomocí přebytku hospodaření z minulých let a zbylých 6,4 mil. Kč pomocí úvěru. Externí finanční zdroje by mohla obec získat od komerčních bank.

Další forma financování byla navržena jako spolupráce veřejného a soukromého sektoru, tzv. PPP. Tato forma je spojena s řadou výhod, mezi které patří např. úspora veřejných prostředků, které mohou být využity i na jiné účelové projekty apod. Tato forma byla zamítnuta z důvodu vysokých nákladů na investiční akci a nepřívětivosti partnera pro realizaci projektu.

Hypotéza, že financování vybrané investiční akce je bez dotačních prostředků obtížné, byla potvrzena, což vyplývá z provedené analýzy.

Přínosem diplomové práce je doporučení pro obec Palonín (ale i pro jiné malé obce v celé České republice), že lze najít způsob finančního zajištění nejen výstavby kanalizace, ale i pro jiné velké investiční akce.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Odborná literatura

1. HALÁSEK, D. a L. Rutteová. *Rozhodování ve veřejném sektoru* 1.vyd. Ostrava: VŠB-TU, 2004. 166 s. ISBN 80-248-0570-7.
2. HALÁSKOVÁ, Martina a Jiří KOVÁŘ. *Veřejná ekonomika a veřejná správa*. 1. vyd. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita, 2004, 194 s. ISBN 80-248-0587-1.
3. OCHRANA, František. *Veřejné výdajové programy, veřejné projekty a zakázky: jejich tvorba, hodnocení a kontrola*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-644-8.
4. PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1.
5. PEKOVÁ, J., J. PILNÝ a M. JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
6. PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
7. TOMÁNEK, P., M. HALÁSKOVÁ a J. ŠIROKÝ. *Financování územních samosprávných celků v ČR*. Ostrava: VŠB – TU, 2004. 81 s. ISBN 80-248-0697-5.

Právní předpisy

8. Zákon č. 128 ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 38, s. 1737–1764. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3426>
9. Zákon č. 565 ze dne 13. prosince 1990 o místních poplatcích. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, částka 92, s. 2106-2109. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2403>
10. Zákon č. 250 ze dne 7. července o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3557-3567. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3461>
11. Zákon č. 243 ze dne 29. června 2000 o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3513-3515. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3461>

12. Zákon č. 254 ze dne 28. června 2001 o vodách (vodní zákon). In. *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 98, s. 5617–5667. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3676>
13. Zákon č. 274 ze dne 10. července 2001 o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích). In. *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 104, s. 6465–6482. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3682>
14. Zákon č. 634 ze dne 26. listopadu 2004 o správních poplatcích. In. *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 215, s. 11415–11501. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4519>

Elektronická publikace

15. ČESKOMORAVSKÁ ZÁRUČNÍ A ROZVOJOVÁ BANKA: *Úvěry pro obce* [online]. ©2004 [cit. 2017-04-07]. Municipální úvěr v programu OBEC 2. Dostupné z WWW: <<http://www.cmzrb.cz/produkty-a-sluzby/municipalni-uver-v-programu-obec>>.
16. KOMERČNÍ BANKA, a.s. *Veřejná správa: Financování*. [online]. [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: <http://www.kb.cz/cs/verejna-sprava/financovani/index.shtml>
17. MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Voda* [online]. [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: <http://www.mzp.cz/cz/voda>
18. OBEC PALONÍN. *Oficiální web obce* [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.palonin.cz/>
19. OBEC TŘEŠTINA. *Oficiální web obce* [online]. [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.mesta.obce.cz/trestina/>
20. OLOMOUCKÝ KRAJ: *Krajské příspěvky a dotace* [online]. 2007 [cit. 2017-03-21]. Fond pro podporu výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury Olomouckého kraje. Dostupné z WWW: <<http://www.kr-olomoucky.cz/pravidla-a-smernice-cl-378.html>>.
21. OLOMOUCKÝ KRAJ. *Krajské příspěvky a dotace* [online]. [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.kr-olomoucky.cz/krajske-prispevky-a-dotace-2017-cl-3723.html>
22. OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ: *Stručně o OPŽP* [online]. 2007 [cit.

2017-03-21]. Prioritní osa 1. Dostupné z WWW:http://www.opzp2007-2013.cz/soubor-ke-stazeni/54/16288-9_verze_opzp__2014_2020.pdf

23. *Regionální rada regionu soudržnosti Střední Morava* [online]. [cit. 2013-03-20]. Dostupné z:<http://www.rr-strednimorava.cz/rr>

Interní dokumentace obce Třeština

- 24. Projektová dokumentace „Třeština, Stavenice – Tlaková kanalizace a ČOV“
- 25. Rozpočet obce Třeština pro rok 2011.
- 26. Rozpočet obce Třeština pro rok 2012.
- 27. Rozpočet obce Třeština pro rok 2013.
- 28. Rozpočet obce Třeština pro rok 2014.
- 29. Rozpočet obce Třeština pro rok 2015.
- 30. Rozpočtový výhled obce Třeština na rok 2015 – 2020.
- 31. Závěrečný účet obce Třeština pro rok 2011.
- 32. Závěrečný účet obce Třeština pro rok 2012.
- 33. Závěrečný účet obce Třeština pro rok 2013.
- 34. Závěrečný účet obce Třeština pro rok 2014.
- 35. Závěrečný účet obce Třeština pro rok 2015.

Interní dokumentace obce Palonín

- 36. Projektová dokumentace „Splašková kanalizace a ČOV Palonín“
- 37. Rozpočet obce Palonín pro rok 2011.
- 38. Rozpočet obce Palonín pro rok 2012.
- 39. Rozpočet obce Palonín pro rok 2013.
- 40. Rozpočet obce Palonín pro rok 2014.
- 41. Rozpočet obce Palonín pro rok 2015.
- 42. Rozpočtový výhled obce Palonín na rok 2013 – 2018.
- 43. Závěrečný účet obce Palonín pro rok 2011.
- 44. Závěrečný účet obce Palonín pro rok 2012.
- 45. Závěrečný účet obce Palonín pro rok 2013.
- 46. Závěrečný účet obce Palonín pro rok 2014.
- 47. Závěrečný účet obce Palonín pro rok 2015.

SEZNAM ZKRATEK

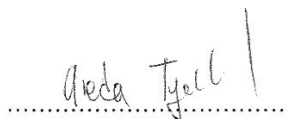
ČOV	Čistička odpadních vod
EHS	Evropské hospodářské společenství
EO	Ekvivalentní obyvatel
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
OPŤP	Operační program Ťivotní prostředí
OÚ	Obecní úřad
PPP	Public private Partnership
SFTŤP	Státní fond Ťivotního prostředí

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové (bakalářské) práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 21.4. 2017

Bc. Aneta Tyráčková

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 - Hospodaření obce Třeština v letech 2011 – 2015 (v tis. Kč)

Příloha 2 - Hospodaření obce Palonín v letech 2011 – 2015 (v tis. Kč)

Příloha 1 Hospodaření obce Třeština v letech 2011 – 2015 (v tis. Kč)

Rok					
Počet obyvatel	2011	2012	2013	2014	2015
	352	370	370	389	384
Tř. 1. Daňové příjmy	2 985	3 077	3 882	4 162	4 292
na obyvatele	8,5	8,3	10,5	10,7	11,2
Tř. 2 Nedaňové příjmy	493	463	589	544	858
na obyvatele	1,4	1,3	1,6	1,4	2,2
Tř. 3 Kapitálové příjmy	146	146	17	-	-
na obyvatele	0,4	0,4	0	-	-
Tř. 4 Přijaté dotace	544	1 461	675	524	506
na obyvatele	1,5	3,9	1,8	1,3	1,3
Příjmy celkem	4 168	5 147	5 164	5 229	5 656
na obyvatele	11,8	13,9	14	13,4	14,7
Tempo růstu příjmů (v %)	-	23,49	0,33	1,26	8,17
Tř. 5 Běžné výdaje	3 378	3 670	3 811	3 384	4 808
na obyvatele	9,6	9,9	10,3	8,7	12,5
Tř. 6 Kapitálové výdaje	105	970	204	348	1 090
na obyvatele	0,3	2,6	0,6	0,9	2,8
Výdaje celkem	3 482	4 640	4 015	3 732	5 897
na obyvatele	9,9	12,5	10,9	9,6	15,4
Tempo růstu výdajů	-	33,26	-13,47	-7,05	58,01
Saldo příjmů a výdajů	686	506	1 149	1 497	-242
Tř. 8 Financování	-686	-506	-1 149	-1 497	242

Zdroj: Internetové stránky Monitor státní pokladna, www.monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování

Příloha 2 Rozpočet obce Palonín v letech 2011 – 2015 (v tis. Kč)

Rok					
	2011	2012	2013	2014	2015
Počet obyvatel	343	347	347	351	341
Tř. 1. Daňové příjmy	2 939	2 930	3 495	3 821	3 993
na obyvatele	11,5	8,4	10,1	10,9	11,7
Tř. 2 Nedaňové příjmy	621	566	726	691	901
na obyvatele	1,8	1,6	2,1	2	2,6
Tř. 3 Kapitálové příjmy	0	0	44	145	9
na obyvatele	0	0	0,1	0,4	0
Tř. 4 Přijaté dotace	320	1 107	1 306	722	972
na obyvatele	0,9	3,2	3,8	2,1	2,9
Příjmy celkem	3 879	4 603	5 571	5 379	5 875
na obyvatele	11,3	13,3	16,1	15,3	17,2
Tempo růstu příjmů (v %)	-	18,66	21,03	-3,45	9,22
Tř. 5 Běžné výdaje	3 123	3 405	4 094	4 569	4 984
na obyvatele	9,1	9,8	11,8	13	14,6
Tř. 6 Kapitálové výdaje	64	1 250	321	2 116	1 033
na obyvatele	0,2	3,6	0,9	6	3
Výdaje celkem	3 123	4 655	4 416	6 685	6 017
na obyvatele	9,1	13,4	12,7	19	17,6
Tempo růstu výdajů	-	49,06	-5,13	51,38	-9,99
Saldo příjmů a výdajů	756	-52	1 155	-1 306	-142
Tř. 8 Financování	-756	52	-1 155	1 306	142

Zdroj: internetový zdroj monitor.statnipokladna.cz, vlastní zpracování

